

SLOVENE

Političen list za slovenski narod

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Ča pošlj, na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod žez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat 15 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Naše mnenje.

(Iz Štajerskega.)

Naša »Narodna stranka« se trudi na vse mogoče načine svetu dokazati, da ni filialka kranjske liberalne stranke. Taktika ni slaba, kajti očitno pripoznavanje tega sorodstva bi ji več škodovalo kakor vse nerodnosti njene voditelja dr. Kukovca. A da je faktično izključila iz svoje organizacije vse katoliško-zavedne laike, nadalje duhovnike in celo na programu sloge stoječe »prvake«, ter sezidala svojo organizacijo na liberalne učitelje in vse, ki so znani kot odločni liberalci, to govori dovolj jasno. Samo, da bi vjeli tudi med kmeti kaj pristašev, zato še s pajčolanom diskretno pokrivajo svoj liberalizem.

Katoliška struja pa je med tem začela organizirati svoje pristaše v odločno agrarno stranko. Gotovo ne izključuje tudi meščanskih in tržanskih elementov iz svojih vrst, a naravno je, da začne najprej stranka koncentrirati svoje moči, kjer jih ima največ, to je med kmečkim prebivalstvom. To je naraven počitek, a brezdomno je, da bo s časom vse stanovske organizacije zvezala v eno politično stranko, katera ne bo najmanjša.

Liberalci čutijo nevarnost, ki jim preti od nove agrarne stranke. Zato pa v štajerskih in kranjskih listih zadnji čas neprestano dokazujejo, da osnujoča se »Kmečka zveza« ne sme biti politična, da se ne sme ozirati na nobeno stranko, ampak da mora biti nad strankami, samo narodna in stanovska. Ne vemo, kdo ima vse niti snujoče se »Kmečke zveze« v rokah, toda to je gotovo, če bodo šli njeni ustanovitelji liberalnim nasvetom na limanice, potem je »Kmečka zveza« mrtvorjeno dete. Agrarna stranka mora imeti popoln program, in v takega spada tudi njeno razmerje do vere, do šole, do etično-pravnih vprašanj; in posebno drzna je zahteva, da ne sme biti politična. Agrarna zveza ali stranka, ki je nepolitična, je nonsens! Brane, brizgalnice, poučna predavanja, vse to je koristno, a to še vendar ni agrarna politika! Agrarna stranka brez politike je dandanes samo ideal liberalcev in političnih bebecov, če se sme delati ta razdelitev, kajti nam se zdi, da so politični bebeci docela zadržani v pojmu liberalcev.

Kakor se sliši izza kulis, še nekateri mo-

žje katoliške struje vedno omahujejo ter se ne morejo ločiti od takozvanih »prvakov«. Zopet kratkovidna politika! Da je liberalna stranka na Slovenskem Štajerju osnovana, je dejstvo, ravno tako dejstvo je tudi, da ne bo tako hitro izginila. Zato pa je treba takoj pokazati barvo, da se ljudstvo ne bo zbegalo. Ljudstvo zahteva v politiki jasnih barv! Kar se zadeva »prvakov«, za božjo voljo, ali mislite v Mariboru, da bo v teku enega leta še sploh mnogo »prvakov« ob vaši strani? Z liberalno stranko boste morali začeti vesel boj, ako nečete postati izdajice naše katoliške stvari, povdarjati boste morali odslej točke, katere ste doslej zaradi ljube sloge postavljali v ozadje, in tako bo prišlo, da bo vas polagoma zapustil »prvak« za »prvakom«, jeden ob tej, drug ob drugi priliki. Sedaj je treba pogumno razviti zastavo ter se ogibati vsakega omahovanja. Nejasnost, cinčanje je smrt vsake stranke.

Bližamo se času hudih političnih bojev. Toda mi si lahko umijemo roke, mi nismo rusilci dosedanje sloge, katero smo smatrali zaradi našega nevarnega narodnega položaja vkljub velikim žrtvam potrebno. Liberalci so nam vrgli rokavico in mi jo moramo pobrati, če nečemo, da se naše ljudstvo izroči ljudem, ki bodo ljudstvo rabili ne toliko za svoje politične vzore, kakor za svoje žepe.

Zaradi bodočih volitev se baje v Mariboru še vedno pogajajo za kako skupno postopanje. Mi zunaj tega ne moremo odobravati! Ali se naj borimo proti liberalcem, potem moramo to storiti povsodi in vselej, ali pa . . . tega nečemo izreči. Ves čas agitirati proti liberalni stranki, ob volitvah pa ž njo skupaj iti, to se pravi, igrati hinavščino, demoralizirati ljudstvo, a tega nečemo! Pričakujemo, da se bodo naši voditelji pokazali v sedanjem kritičnem času kot cele može in potem stvar ni izgubljena. X.

Dr. Novak o cerkvi in državi.

Včeraj je predaval v »Splošnem ženskem društvu« dr. Novak o razmerju med cerkvijo in državo. Dr. Novak je kritiki delo zelo olajšal, kajti z diletanti na cerkvenopravnem polju je polemika zelo lahka, tembolj, ker dr. Novakovo predavanje ni izpolnilo niti najprimitivnejših pogojev, ki jih mora imeti znanstveno predavanje. Ne bomo pojasnjevali, kako je naše stališče načelno nasproti trditvam dr. Novakovim, ki ni niti ene same teze utemeljeval:

quod gratis asseritur, gratis negatur. Kjer ni dokazov, tam ni treba protidokazov.

Tu bomo le čisto objektivno dokazali, da je dr. Novak navajal 1.) čisto napačna dejstva, 2.) ne pozna predmeta, o katerem je govoril in 3.) ni niti poizkušal, kar je trdil, dokazati.

Začnimo pri »kulturnem« boju na Francoskem, ki ga je dr. Novak obravnaval proti koncu svojega govora. Izvajal je izključno te-le misli: Francoski separacijski zakon je čisto nedolžen, ne dotika se vere, ne krši pravice cerkve. Varanje javnega mnenja, da, — celo lažljivo je — pravi dr. Novak, — ako nekateri listi povdarjajo, da je francoska vlada oropala cerkev njenega premoženja, kajti, dala ga je cerkvi na razpolago, če ta privoli v ustanovitve verskih družb. Če pa cerkev ne ustanovi bogočastnih družb, šele tedaj si država prilasti cerkveno premoženje. Ni krivično, ako vlada preganja škofo iz njihovih stolic, kajti postavi se mora pokoriti vsakdo. Saj država ne zahteva nič drugega, kakor da cerkev prijavlji vladi »vero« (dobesedno). Cerkev pa, — pravi dr. Novak — »te postavbe iz meni neumljivih razlogov noče sprejeti.«

Da dr. Novaku ti razlogi niso umljivi, to vemo. O tem se ž njim tudi ne bomo prerekali. Stvar je drugod pogrešana: dr. Novak govori o neki francoski postavi o ločitvi cerkve od države in o papeževem odporu proti njej, toda ne navaja ne določb te postavbe, ne papežev pravnega stališča. Razlog je čisto enostaven, dr. Novak ne pozna namreč ne eno ne drugo. Ako trdi, da francoska separacijska postava ne nasprotuje verskim načelom in cerkvi, potem je primoran, postavbo navesti in dokazati, kar trdi. Dr. Novak pa ne pozna separacijske postavbe ne v originalu in ne v prevodu. To mu tudi dokažemo.

Dr. Novak pravi, da si francoska vlada ni prilastila cerkvenega premoženja, ampak ga prepusti cerkvi, ako ta ustanovi verska društva (association cultuelle). To ni res. Postava o ločitvi, objavljena v »Journal Officiel« 11. decembra 1905 določa, da preide vse cerkveno premoženje, premično in nepremično v last države (Titre III. Art. 12.): Les édifices qui ont été mis à la disposition de la nation et qui, en vertu de la loi du 18 germinal an X, servent à l'exercice public des cultes ou au logement des leurs ministres (cathédrales, églises, chapelles, temples, synagogues, archevêchés, presbytères, séminaires), ainsi que leurs dépendances immobilières et les objets mobiliers qui les garnissent au moment où les dits édifices ont été remis aux cultes, sont et demeurent propriétés de l'Etat, des départements et des communes. (Loi de Separation des Eglises et de l'Etat. 11. décembre 1905). Vsa premična in nepremična last cerkve postane državna last, naj potem cerkev ustanovi verske družbe ali ne. Država daje pod gotovimi pogoji to premoženje cerkvi le na razpolago. (Primerljaj še člen II. postavbe in art. 14, člena

III.: Les archevêchés . . . seront laissés gratuitement à la disposition des associations). S tem država ne krši zgolj zgodovinskih pravic cerkve, ampak njeno hierarhično avtonomijo, ki je dogmatična. S tem pa krši vero samo. Torej ni nedolžna.

Kaj pa verske družbe, katerim se da na razpolago cerkvena last? Tega pogoja cerkev ne more sprejeti zato, ker postava od 11. decembra 1905 ne da nobenega varstva, da bo cerkvena hierarhija nemoteno in avtonomno mogla urejati, voditi in vladati verska društva. Ako se na primer v neki občini na podlagi te postavbe ustanovi dve verski družbi, ena iz katoliških društevnikov, ena iz razkolniških, kateri se dá na razpolago cerkveno premoženje? Jasno je, da katoliški, pravoverni. Kdo pa ima določati, katera od teh družb je pravoverni? Edino le cerkev, ki ima edina pravico presojevati, kdo cerkvi pripada in kdo ne. Ali pa, če se ustanovi v neki občini dve verski družbi, ena sestavljena od katoličanov, druga iz katoličanov, ki so sicer krščeni, v resnici pa cerkvi gasprotni in versko indiferentni ter ustanovijo versko družbo le zato, da se polastijo bogočastnih poslopj, kdo bo razsodil, kateri pripada cerkvena last in pravica do uredbe bogoslužja? Gotovo, cerkev, ker je to njena notranja zadeva. Postava od 11. decembra 1905 pa določa, da v tem slučaju razsoja zgolj »Državni Svet« (Conseil d'Etat). Recimo, da so člani državnega sveta cerkvi in verstvu sploh sovražni, potem je jasno, da ni dana nobena garancija, da bo res cerkev upraviteljica premoženja, danega ji na razpolago (Titre II. art. 8.: Dans le cas où les biens attribués en vertu de l'article 4 . . . seront soit des origines, soit dans la suite, réclamés par plusieurs associations formées pour l'exercice du même culte, l'attribution qui en aura été faite par les représentants de l'établissement ou par décret pourra être contestée devant le Conseil d'Etat statuant au contentieux, lequel prononcera en tenant compte de toutes circonstances de fait). To so torej ti razlogi, ki so dr. Novaku neumljivi, ker ne pozna postavbe o ločitvi, o kateri pa je vendarle predaval.

Zakaj cerkev ne pripozna verskih družb, kakršne hoče imeti francoska vlada, to bi bil dr. Novak lahko tudi izvedel iz papeževe enciklike »Gravissimo officii munere.« Če torej pravi, da so mu razlogi neumljivi, s tem zgolj dokazuje, da jih ni proučeval pri edino kompetentnih virih: eden je francoski zakon o ločitvi od 11. decembra 1905, drugi enciklika »Gravissimo«. Druge postavbe glede na ločitev, naredbe Briandove, ki podvrže cerkev združevalnemu zakonu od 30. junija 1881, dr. Novak ni niti oddaleč omenil, dejal je le, da ni krivično, ako je cerkev primorana, javiti vladi »vero«. V tej postavi se ne govori o javljenju vere, ampak o objavljenju posameznih bogočastnih dejanj. Briand je to postavbo modificiral v toliko, da je določil enkratno javljenje,

LISTER.

Skrivnostna ugrabitev.

(Angleški napisal Conan Doyle.)
(Dalje.)

Toda Holmes je zmajal z glavo in napravil bolj začuden nego vesel obraz.

»Kolo gotovo, toda ne ono kolo.« je rekel. »Poznam dvainštirideset različnih sledov koles. To je od Dunlop-obročja, ki je na dveh mestih zakrpan. Heidegger je imel pa Palmer-pnevmatiko, ki pušča za seboj paralelne žlebove. Torej ne more biti sled za Heideggerjem.«

»Morda je pa sled za dečkom?«

»To bi ne bilo nemogoče. Toda midva do zdaj še nisva mogla dokazati, da je vzel deček kolo s seboj. Vsekako vodi ta sled, kakor bodeš videl, od šole sem.«

»Meni se bolj zdi, da proti šoli.«

»Ne, ne, moi ljubi Watson. Najglobočji vtis napravi vedno zadnje kolo, na katerem sloni teža vozačeva. Na različnih mestih, kjer je zadnje kolo prekrizalo sled prednjega kolesa, moreva opazovati, da je eden sled globočji, nego drugi. Kolesar je brezdomno prišel v smeri od šole sem. Naj bo že to v zvezi

z najinim zasledovanjem ali ne, na vsak način hočeva temu sledu slediti nazaj, predno greva naprej.«

Ko sva šla par sto metrov nazaj, je postala cesta suha in najin sled je seveda prenehal. Toda vendar sva šla po tej stezi še nekoliko dalje in sva prišla na vlažno mesto, čez katero je tekla voda. Tu sva našla zopet stari sled, čeprav skoraj popolnoma shojen od brezštevilnih sledov kravjih kopit. Steza je vodila direktno v oni mali gaj poleg šole. Kolo je moralo brezdomno od tam priti. Holmes je sedel na kamen in se je globoko zamislil, glavo ob roke uprto. Pokadil sem dve cigareti, predno se je prebudil iz svojega premišljevanja. Potem je rekel:

»Vsekakor more prebrisanec sled svojega kolesa spremeniti, da vara policijo. Da imam s takim hudodelcem opravila, bi bil ponosen. Toda tega ne bova dalje premišljevala, temveč se hočeva vrniti na najino močvirje, kajti tam imava še mnogo opravila.«

Svoje sistematično preiskovanje sva nadaljevala, in najina vztrajnost je bila kmalu poplačana. Na desni strani, čez višje ležeči del barja je vodila vlažna steza. Ko sva prišla v njeno obližje, je Holmes veselo vskliknil. Po sredi te steze se je videl sled Palmer-obročja.

»Tu je vozil gospod Heidegger!« je rekel

veselo. »Moja kalkulacija bo vendar prava, Watson.«

»Čestitam.«

»Toda dolgo še nismo pri cilju. Le zasledujva to sled. Bojim se, da ne bo daleč vodila.«

Ta del barja je pa imel mnogo majhnih, vlažnih udrtin, tako, da sva sled, katerega sva čestokrat izgubila, vendar vedno zopet našla.

»Ali vidiš.« je rekel Holmes, »da je mož brezdomno tukaj svoj tempo pospešil. To je gotovo. Opazuj tale vtis, kjer se lahko razločujeta obe kolesi. Obe sta enako globoko zarežali. To je le tedaj, če se kdo močno na krmilo nagne, kakor se to dogaja pri hitri vožnji. Za Boga! moral je pasti.«

Videla sva širok, nepravilen sled, par stopinj, in potem sva videla zopet stari kolovoz.

»Najbrže je zdrčnil.« sem rekel.

Holmes mi je pokazal odlomljeno vejico robidovja. Ustrašil sem se, ko sem zapazil, da so posamezni listi krvavi. In tudi na stezi so bili črni madeži krvi.

»Slabo!« je vskliknil Holmes. »Slabo! Počakaj, Watson! Nobenega nepremišljenega koraka! Kaj moram iz tega sklepati? Bil je ranjen ter je padel s kolesa, potem je zopet vstal, sedel na kolo ter se peljal dalje. Toda cd drugih ljudi nimamo nikakršnega sledu,

le nekaj živinskih stopinj poleg steze. Morda ga vendar ni kak bik zabodel? Ne, to je nemogoče! Toda da ni nikakršnih človeških sledov, tega si ne morem razlagati. Morava dalje, Watson. Ker imava dva sledova, se pač ne moreva zmotiti.«

Nisva dolgo iskala. Kolovoz postajal je kmalu prav čudno kriv. Naenkrat, ko sem pred se gledal, sem zagledal ob stezi v grmičevju nekaj svetlega. Kolo je bilo, eden pedal je bil skrivljen in spredaj je bil cel stroj grozovito s krvjo pomazan. Ob kolesu je ležal nesrečni kolesar. Bil je velike postavbe s polno brado in očali, pri katerih je manjkalo jedno steklo. Moral je dobiti grozen udarec na glavo, vsled česar je bila črepinja deloma razbita. Da se je mogel s tako rano še dalje voziti, je kazalo pač o njegovih moči in vztrajnosti. Imel je čevlje, toda bil je brez nogavic, in izpod odprte suknje se je videla nočna srajca. Brezdomno je bil nemški učitelj. Holmes je mrtveca oprezno obrnil ter ga pazno preiskaval. Potem je sedel poleg njega in je nekaj časa napeto mislil. Jaz sem na gubah njegovega čela spoznal, da to strašno odkritje po njegovem mnenju ne koristi prav mnogo najinemu raziskovanju.

»V resnici je težko reči, kaj naj zdaj storiva, Watson.« je rekel konečno. »Jaz za svojo osebo menim, da naj dalje iščeva, kajti iz-

veljavno za celo leto. Za cerkev je ta določba nevsprejemljiva, ker bogoslužna dejanja, maše in vsa liturgija, niso javni politični shodi. Če cerkev sprejme to določbo neizpremenjeno, kakor to velja zakon iz leta 1881, s tem zataji svoja načela, svoj *raison d'être*. Dogmatsko je načelo, da je cerkev družba, od države v svojem delokrogu neodvisna. Postave od 30. junija 1881, od 16. avgusta 1901 in 11. decembra 1905 kršijo dogmatski temelj kanoničnega prava, torej so nevsprejemljive in za vernike neobvezne, ker nasprotujejo njihovi svobodni vesti. Ker pa postava od 11. dec. 1905 izjavlja, da štiti svobodno vest, si s tem sama nasprotuje (Titre I. Art. premier: La République assure la liberté de conscience. Loi de Séparation. 11. dec. 1905.) S tem smo z dr. Novakom, kar se tiče Francoske, opravili.

Druga njegova izjava, nikjer podprta z razlogi, ne prenese nobene kritike. Le troje omenimo. Dr. Novak je omenjal »neko« bulo Bonifacija VIII. Ako ne ve, kako se ta znala bula imenuje, mu radi postrežemo; pravi se ji »Unam Sanctam«.

Dr. Novak je o njej podal napačno vsebino bodisi po smislu, bodisi po besedah. Dr. Novak je pojasnjeval poslušalcem, da je Bonifacij VIII. v tej buli trdil, da ima papež dva meča na razpolago, posvetnega in duhovnega; prvega da cesarju v roke, drugega obdrži zase. To ne odgovarja dejstvu. Papež pravi v buli, da je posvetni meč last cesarjeva, ki ga pa mora voditi po Božji volji. Odločno pravi tu papež, da je cesarju posvetna oblast neposredno podeljena od Boga. Kar Bonifacij VIII. povdarja, je le podrejenost posvetne oblasti pod cerkveno. (Nam cum dicat Apostolus: Non est potestas, nisi a Deo, quae autem sunt, a Deo ordinata sunt; non ordinata essent, nisi gladius esset sub gladio. Bulla »Unam Sanctam«: Jungmann, Hist. eccl. 1886.)

Nadalje je trdil dr. Novak, da so lani avstrijski škofje odobrili avstrijsko šolsko postavo. Ravnotako bo papež končno vendarle odobril tudi francoske postave. Tudi to ne odgovarja dejstvu. Avstrijski škofje avstrijske šolske postave niso odobrili, izjavili so le, da jo tolerirajo, trpijo, da ne bi nastalo še večje zlo. (»znano nam je, predragi, da so naše šolske postave v marsičem pomanjkljive, in že večkrat smo zahtevali, da se izboljšajo. Zadnji čas smo molčali, da ne bi bila zmešnjava še večja.« Past. I. avstr. škofov.)

Konečno je dr. Novak med drugim dejal, da je Ferdinand I. celo določil, kako se morajo deliti zakramenti. Zgodovina o tem ne ve ničesar. Ferdinand I. je tedanjega papeža naprosil, naj, da pomiri verski boj med katoličani in protestanti, dovoli obhajati tudi z vinom in naj odpravi celibat, ki pa ni zakrament. Papež je dovolil prvo pod gotovimi pogoji — papež je določil in dovolil, ne pa Ferdinand, ki je samo papeža naprosil. Sicer pa obhajanje v podobni vina ni nič protidogmatskega. Kar se pa tiče celibata, ni Ferdin. I. pri papežu prav nič dosegel, kajti papež je to kratkoma odločil. (Weiss: Weltgeschichte. VIII. B.)

Nadalje je že zdavna ovržena trditev, da so cesarji prvotno sami sklicevali cerkvene koncile. Cesarji so sklicevali koncile (prvih osem) vedno s privolenjem papeževim, sklepi koncilov pa sploh niti veljavni niso bili, ako jih niso papeži formalno odobrili. To je danes stvar, ki jo čivkajo vrabci na strehah. Res je le, da so katerikoli cesarji za sklicivanje koncilov dali inicijativo.

Takšno je torej bilo to predavanje, o katerem se nikakor ne da trditi, da bi bilo varanje javnega mnenja. Vara tisti, ki vé, kakšna je v resnici stvar, o kateri vara. Sicer smo večkrat med predavanjem opazili, kako je dr. Novak vpletel med svoja »izvajanja« odijoznosti, ki spadajo drugam, omenjal je tudi mimogrede vedo, ki od vere in cerkve zahteva to in ono, toda delj se predavatelj ni spuščal v zahteve vede, ker najbrž sam dobro ve, do kam segajo njegove moči. Če je vse drugo za nič, je vsaj ta ponižnost hvalevredna.

gubila sva že toliko časa, da morava vsako uro izrabiti. Na drugi strani sva dolžna, da obvestiva policijo o mrtvecu in da skrbiva za to, da se zavzame za tega nesrečnega moža.»

»To jaz lahko poskrbim.«

»Toda jaz potrebujem tvoje spremstvo in tvojo pomoč. Počakaj nekoliko. Na oni strani reže nekdo šoto. Pojdi po nje, on lahko potem obvesti policijo.«

Šel sem po kmeta in Holmes mu je izročil sporočilo za ravnatelja Huxtabla.

»Torej, Watson,« je potem nadaljeval Holmes, »danes zjutraj sva našla dva sledova; enega od Palmer-, drugega od Dunlop-pnevmatike. Prvi za naju ima več pomena, in, predno drugo dalje zasledujeva, hočeva najprej poskusiti razjasniti si, kaj pravzaprav veva, in bistveno od postranskega ločiti.«

»V prvi vrsti ti moram povedati, da je deček radovoljno šel. Ušel je skozi okno, sam ali pa v spremstvu kake druge osebe. O tem ne moreva dvomiti.«

Jaz sem mu pritrdil.

»Dobro, zdaj hočeva premišljevat o usodi nesrečnega učitelja. Deček je bil popolnoma oblečen, ko je ušel. On je torej v naprej vedel, kaj da hoče. Učitelj je pa brez nogavic odhitel, torej ni imel mnogo časa in se je hitro odločil k temu.«

»Brezdvomno.«

»Zakaj pa je šel? Ker je videl iz svoje

Cerkveni rop na Francoskem.

Combes proti postavi o ločitvi.

Framason brezverec Combes, bivši francoski ministrski predsednik, obsoja v »N. Fr. Presse« od 13. t. m. v dolgem članku francoski zakon o ločitvi cerkve od države. Combes izvaja, da cerkev tega krivičnega in nasilnega zakona dosledno ne more sprejeti. Papež je storil svojo dolžnost, ako ga je zavrnil.

Listi.

»Soleil«, »Figaro«, »Siecle«, »Gaulois« in »Temps« se obširno bavijo s papeževo okrožnico. Priznavajo njen zgodovinski pomen, dasi se republikanski listi tolažijo s tem, da okrožnica ne daje francoskim katoličanom nobenih pozitivnih navodil. To ni treba — opravilo francoski katoličani že sami.

Značajni diplomat.

Poslaniški tajnik Trubert je odložil svoje dostojanstvo, ker ne more v inozemstvu zastopati države, katere protiversko politiko ne odobrava.

KRESOVI NA TIROLSKEM NA ČAST VOLILNI PREOSNOVI.

»Tirolska kmečka zveza« je naročila svojim članom, naj zažgo po vsem Tirolskem 10. februarja ob 8. uri zvečer kresove v znak veselja, ker je zmagala splošna, enaka in direktna volilna pravica. Nadalje so naročili, naj pošljejo vladj zahvalna pisma.

DRŽAVNI ZBOR. — DR. ŠUSTERŠIČ PROTI Š. 18.

Dne 12. t. m. je poslanska zbornica rešila dva zakona: zakon v varstvo volivne svobode, katerega vsebino smo objavili zadnje soboto, in zakon o konverziji hipotekarnih tirjatev. Tudi to stvarino smo obdelali v članku »Kmečki dolгови« zadnji ponedeljek. Pri razpravljanju o zakonu v varstvo volivne svobode se je vnela daljša debata le pri § 18., ki določa po smislu sledeče: Ako državno pravdnštvo ne dvigne obtožbe zaradi kršenja volivne svobode, ima tožitelj sam pravico, tožiti neodvisno od državnega pravdnštva, seveda le pod gotovimi pogoji. Proti temu paragrafu je govoril dr. Šusteršič, ki je izvaljal, da ta določba prevrne ves kazenskopравни sistem in onemogoča vsako agitacijo. § 18. so zagovarjali dr. Adler, Löcker in Ofner. Zbornica pa je § 18. s 111 proti 40 glasovom odklonila. Zbornica je sprejela k § 21. in 22. sledeča dva dodatna predloga: dr. Šusteršiča, naj stopi zakon v varstvo volivne svobode takoj tisti dan, ko bo objavljen, v veljavo, in dr. Sobotke, naj se bistvene določbe zakona v varstvo volivne svobode ponatisnejo na reverzno stran volivnih legitimacij. Nato sprejme zbornica zakon v tretjem branju, ravnotako zakon o konverziji hipotekarnih tirjatev in zmanjšanju pristojbin pri konverziji teh dolgov.

URADNIŠKI ZAKON.

V proračunskem odseku je finančni minister pri razpravljanju o državnouradniškem zakonu izjavil, da se pridruži sklepu odseka, naj velja nova postava počenši od 1. aprila 1907. Uveljavljenje od 1. januarja 1907 je nemogoče. Za poročevalca za plenum je bil izvoljen Skene. Finančni minister je pojasnil še sledeče: Uradniki, stari nad 60 let, se sicer ne bodo mogli povzdigniti v višjo plačilno stopnjo, pač pa vedno lahko v višji činovni razred. Čisto nemogoče je, da bi se zvišale uradnikom, ki so bili vpokojeni pred letom 1896, oziroma 1898, pokojnine na isto stopnjo, kakor po teh letih vpokojenim uradnikom.

OBRAMBA INŽENIRSKEGA NASLOVA.

Dne 13. t. m. je zborovalo v Pragi 3000 nemških in čeških tehnikov. Razpravljali so o obrambi inženirskega naslova. Poročala sta za Nemce dvorni svetnik Doifl, za Čeha pa rektor češke tehnike Hrasky. Soglasno so sklenili resolucijo, ki navaja: Inženirski naslov

je zgodovinski in tesno spojen s prejšnjimi inženirskimi solami, iz katerih so se razvile sedanje tehnike. V tesni zvezi z napredkom tehnike je napredek industrije, trgovine in prometa. Manjvrednost visokih šol bi se čutilo go spodarsko in kulturno. Manjvredne pa postanejo visoke šole, če dobe učenci obrtnih šol z manjšo znanostjo in na lažji način inženirski naslov. Obrtne šole imajo svoj namen in po svojem programu izobrazujejo tehnično pomožno osebje in ne inženirjev. Zahteva obiskovalcev obrtnih šol po inženirskem naslovu ne odgovarja namenu in ne njihovim strokovnim sposobnostim. Inženirski naslov naj le dobe, če obiskujejo redno tehniko. Zahteva se, da imajo do inženirskega naslova brez vsakih pridevkov le absolventi tehnike in enakovrednih visokih šol pravico.

IZBOLJŠANJE PLAČ PROFESORJEM.

Pri uravnavi uradniških plač se država ni spomnila profesorjev. 12. t. m. je bila deputacija praških čeških vseučiliških profesorjev, ki je intervenirala tudi za nemške, v parlamentu, kjer se je z vlado in poslanci posvetovala o uravnavi profsorskih plač. Uredba bo najbrže tale: Izvanredni profesorji, ki so v sedmem činovnem razredu, pa vlečejo plače osmega činovnega razreda, dobijo odslej plače VII. razreda, rednim profesorjem pa se zviša aktivitetna doklada od 800 na 1000 K, in dovoli tudi peta kvinkvenalna doklada. Sedaj se pogajata o tem načrtu finančno in naučno ministrstvo.

PANAMA PREKOP.

Komisiji o Panama prekopu v Vašingtonu so došle štiri ponudbe. Najnižja ponudba je združenih tvrdk S. W. Oliver v Kushville, in Auson M. Bango v New Jorku. Tvrdki izjavljata, da prevzmeta dela za 6¹/₂% višjo vsoto, kakor jo navaja proračun.

Dnevne novice.

+ **Combes in dr. Novak.** Zlá usoda je hotela, da je isti dan, ko je dr. Novak, član izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke v Ljubljani, v »Mestnem Domu« zagovarjal postavu o ločitvi cerkve od države, bivši francoski ministrski predsednik, prvi izmed svobodomislecev na Francoskem, znani Emil Combes, to postavu v posebnem uvodnem članku v dunajski »Neue Freie Presse« ostro obsodil. Emil Combes izvaja v »Pressi« od 13. januarja t. l. (št. 15229) torej včeraj, da je postava o ločitvi cerkve od države popolnoma pogrešena, da je proti cerkvi in katoliški veri nasilna (»Die Urheber des Trennungsgesetzes ... haben einen Kult wenigstens in seinem Wesen Gewalt angetan.«) Cerkev, izvaja Combes, te postave ne more sprejeti in jo nikoli ne bo sprejela, ker postava nasprotuje bistvu, načelom cerkve. Postava ne uvaža, da ima edinole papež odločevati o notranji uredbi cerkve. Combes — framason — ne brani cerkve, toda obsoja postavu o ločitvi, ker se ta postava navidez prilagodi cerkvi, v resnici pa s svojimi določbami hoče cerkveno hierarhijo streti. To hinavščino in nedoslednost zavrača Combes (»Die Schöpfer des Gesetzes stürzen diese als göttlich angesehene Organisation um, indem sie — und lediglich diesen Punkt treffen meine kritischen Bemerkungen — sich den Anschein geben, ihre Texte derselben anpassen zu wollen. Anstatt sich zur Bildung ihrer Kultusvereine an die Initiative von oben (na papeža) zu wenden, rufen sie die Initiative der einfachen Laien an.« N. Fr. Pr. 13. januarja 1907; str. 2. odspodaj). Emil Combes, eden izmed najhujših nasprotnikov kato-

liške vere, izjavlja v tem svojem članku, da je papež to postavu po pravici zavrnil in jo moral zavreči, ker je to njegova sveta dolžnost. (»So entspricht denn die Weigerung Pius X., der Organisation der vom 1905er Gesetze vorgeschriebenen Kultusvereine beizustimmen dem Bewusstsein seiner Pflichten gegen die Kirche.«) Combes pravi eno vrstico dalje, da je otročje, očitati papežu trmo. Papež je ravnal dosledno. Sedaj je le še vprašanje, kdo bolj pozna francoske razmere, ali Combes, bivši francoski minister in svobodomislec, ali dr. Novak, ljubljanski advokat in član izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, ki, kakor smo dokazali v našem poročilu o včerajšnjem shodu v »Mestnem domu« niti ne pozna postave o ločitvi, o kateri je govoril. Ako bi bil dr. Novak vsaj preje poizvedoval, kakšna je postava o ločitvi, bi mu bili mi dali na razpolago francoski original postave, kajti tudi nam je hudo, če se kdo po nepotrebnem blamira. Ali bi bil pa vsaj naprosil Kopača, da bi mu bil predavanje napravil. Stvar pa je pravzaprav čisto enostavna. Narodno napredna stranka ni namreč samo neumna — to je znana stvar — ampak tudi hinavska, kar sicer tudi ni nič novega. Combes je še toliko pošten, da priznava to: Moje naziranje je nasprotno katoliškemu, zato sem za postavu, ki naj cerkev ali stro ali pa puste čisto pri miru. (Taka je postava od leta 1901, ki jo Combes zagovarja). Francoska postava o ločitvi od 1905 pa je hinavska, ker priznava svobodo vesti in vere, obenem pa tudi svobodo uničuje! Naša kranjska liberalna stranka je še hujša kot Combes. Nasprotnica vere in cerkve je in je ni sram, jasno zagovarjati najhujša nasilja. Tako svobodoljubje je za pod peč.

+ **V informacijo.** Župan Ivan Hribar je res potkal za pomoč pri socialnih demokratih. Imel je konferenco z Etbinom Kristanom, katerega je vpraševal, ako bodo socialni demokratje v Ljubljani podpirali liberalce. Kristan je odgovoril, da bodo socialni demokrati samostojno nastopili. Gospod župan: Potem boste pa doživeli razočaranje. Kristan: Vpraša se le, na kateri strani. Gospod župan je zagotavljal Kristana o veliki moči »narodno napredne« stranke v Ljubljani. Kakor se čuje iz zanesljivega vira, računa gospod župan, kot predsednik narodno-naprednega izvrševalnega odbora, na pomoč Nemcev. — »Notranjec« piše: Na Koroškem, kjer morda zmagamo, se namerava, če osrednje vodstvo socialne demokracije za vso Avstrijo na Dunaju to dovoli, od socialistične strani kandidirati Etbina Kristana proti slovensko-klerikalnemu kandidatu. — Žitnik bo zopet kandidiral na Notranjskem. — V tržaški okolici se postavi kandidatom Mandič.

+ **Gorenjec piše:** »V kranjsko-loškem volilnem okraju bodo klerikalci kandidirali deželnega poslanca Franca Demšarja s Češnjice v selški dolini. G. Franc Omersa, veletržec in posestnik v Kranju, bivši 24letni član trgovske in obrtne zbornice ter dopisnik poljedelskega ministrstva itd., nas pa prosi, da objavimo, da bode kandidiral v tem okraju kot neodvisen kandidat.

+ **Sestanek mlekarskih zadrug,** katerega je za danes sklical v Ljubljano »Zadružna zveza« je izborno obiskal. Nad 100 zastopnikov kranjskih mlekarskih zadrug in kmetovalcev zboruje v mali dvorani »Uniona« — dokaz, kako veliko je zanimanje med našimi kmetovalci za zadrugištvo in narodnogospodarski napredek. Shod je otvoril podpredsednik »Zadružne zveze« gospod kanonik Šiška, iz ministrstva sta navzoča dvorni svetnik dr. Ertl in gospod Charausek, kranjsko deželno vladno zastopa vitez Laschan, splošno mlekar-sko zvezo gospod Rafai. Za nekaj časa je prišel na sestanek tudi deželni odbornik gospod Povše. Predavanje predseduje predsednik »Zadružne zveze« dr. Krek. Dopoludne so predavali: mlekarski nadzornik gospod Legvart o mlekarstvu, gospod ravnatelj dr. Kramar o preizkušnjah mleka, zastopnik gospodarske zveze v Trstu gospod Rosman o trgovini z mlekom. Predavanja se nadaljujejo. Sprejete resolucije in obširnejše poročilo priobčimo. Z enako je združena tudi zastava masla, katere se je udeležilo z izbornimi izdelki 30 zadrug.

+ **Predavanje.** Včeraj je v strokovnem društvu delavstva kranjske industrijske družbe na Jesenicah predaval gospod dr. V. Pegan.

+ **Gabrščkova mladost.** V »Soči« in »Primorcu« se priobčuje načrt programa narodno-napredne stranke na Goriškem in dolgi članki o reorganizaciji te stranke. Obetajo, da se po ti poti ustanovi svobodomiselnja ljudska stranka na Goriškem. Sklicati nameravajo zaupen shod v Gorico, kjer sprejmejo program in potem začno delati. V zadnji »Soči« označujejo svojo stranko takole: »Naša stranka na Goriškem je stranka mladih. Niso bili še na krmlu, še nikjer ni bila dana prilika, da bi razvijali svoje moči ter izkoristili svoje znanje in vporabili svojo dobro voljo na političnem polju. Mi mladi naprednjaki, svobodomiselniki, šele delujemo z vsi silo na to, da bi nam bila dana prilika koristiti svojemu narodu tako, kakor hočemo. Zato šele želimo, da pridejo mladi do primerne zastopstva v zakonodajnih zastopih in drugodi.« — Če prav razumemo, se to pravi po naše, da so goriški liberalci zato mladi, ker Gabršček še ni ne deželni, ne državni poslanec; razvidno je pa tudi iz tega, da svojega dosedanjega dela ne šteje med delo na političnem polju. V tem ima

»Holmes,« sem zaklical, »tako je nemogoče!«

»Čudovito!« je odgovoril. »Zelo dobra opazka. Nemogoče je, kakor jaz to razlagam, tedaj mora biti moje dokazovanje v tem oziru napačno. Torej premišluj sam nekoliko o stvari. Ali mi moreš kje kaj napačnega navesti?«

»Ali ni morda padel in se pri tem poškodoval?«

»Na mehkih močvirnatih tleh, Watson?«

»Potem tudi jaz ne vem.«

»Le ne izgubi takoj poguma! Rešila sva že težje probleme. Imava vsaj dosti materiala, samo vporabiti ga morava dobro. Pojdi zdaj, ker je sled Palmer-pnevmatike za naju zdaj brez pomena, hočeva si ogledati ono drugo, kolesa Dunlop in videti, do kakšnih rezultatov bova prišla.«

Zasledovala sva drugi sled. Toda po kratkem času sva prišla do jarka in na drugi strani jarka se je barje polagoma dvigalo ter se spreminjalo v goljavo, kjer pa nisva našla nikakega sledu več. Od mesta, kjer sva nazadnje videla sled zakrpene Dunlop-pnevmatike, bi ta sled vodila ravnotako lahko proti Holderness Hallu, katerega mogočne stolpe sva videla nekoliko milj proti levi strani, kakor tudi proti mali vasi ob Chesterfieldski cesti.

(Dalej prihodnjič.)

prav, ker njegovo delo se je res gibalo in se se giblje na gospodarskem, trgovskem polju takozvanega kšefta. Če se bodo na Goriškem le količkaj razgibali, bo Gabršček s svojo stranko vedno mlad. In to bo na obe strani prav!

Iz St. Ruperta. Osupnil nas je zadnji članek v »Slovencu«, kjer se govori o železnici Trebnje-St. Janž. V dotičnem članku se »od povsem nepristranske strani« piše glede St. Ruperta tudi tole: »Sedaj nameravajo napraviti na Rakovniku postajo za St. Rupe-t, na Puščavi pa za Mokronog. St. Ruperčani so lahko zadovoljni, drugače pa je za Mokronožane.« — Predragi dopisnik! Nikakor ni res, da so St. Ruperčani lahko zadovoljni, ker imajo iste težave, kakor Mokronožani. Prav imajo Mokronožani, da se potegujejo za kolo-dvor — tudi St. Ruperčani ga hočemo imeti bližje. Ako dopisnik misli, da je pot od Ra-kovnika do St. Ruperta kaj veliko bližja, se moti. Ravno tako je v drugih rečeh, katere navaja dopisnik. Ravno tako oponiramo tudi popolno enakemu članku v »Domoljubu«. Vidi se, da je oba članka pisala ista roka — a ne iz St. Ruperta. St. Ruperčani imajo iste težnje, kot Mokronožani, zato se bomo tudi borili z onimi vred. Zgaje pa ni treba delati!

»Piccolo« polemizira s »Sloven-cem«. »Piccolo« od 12. t. m. polemizuje s »Sloven-cem«, češ, »Slovenec« je javil, da je vodja slovenskih »liberalcev« dr. Susteršič zahteval od vlade za plačilo, ker je podpiral volivno reformo, naj zgradi v Trstu slovensko šolo, kar mu je vlada tudi obljubila. »Piccolo« nato pravi, da je »Edinost« bolj »skeptična« kot »Slovenec«, ker tej vladni obljubi ne verjame in se sploh ne ogreva za volivno reformo. »Piccolo« obljublja »Slovencu«, da se vse storilo, da se slovenska šola v Trstu ne bo ustanovila.

»Sirotniki zaupniki in sveti.« Opozorja-mo na to izborni razpravo, katero v »Občin-ski upravi« priobčuje sodni tajnik g. Fr. Mil-činski.

»Osebnosti.« Poročil se bo v ponedeljek učitelj v Šempolaju pri Nabrežini g. Vekoslav Maccarol z gospodično Marico Škok. — Na-gle smrti je umrl dr. Gustav Kornitzer, od-vetnik v Karlovcu. — V Sarajevu je umrla soproga predsednika srbske pravoslavne občine gospa Jeftališa.

»Strassnov obsojen.« Slepac Strassnov, ki je osleparil v Zagrebu več kanonikov in po-litikov, ker se je izdajal za ministrijskega svetnika, je bil v soboto v Zagrebu obsojen na pet let težke ječe. Strassnov je uležel pritožbo ničnosti.

»Iz Gorenje vasi« se nam poroča: Jo-sip Šubic in odborniki S. L. S. na Trati pro-testiramo, da bi župan zagovarjal nas v listu kakor je »Slovenski Narod«.

»Žensko telovadno društvo« so včeraj ustanovili v Šiški.

»Mož ustreli ženo.« V Zagrebu je 45letni trgovski agent Tomič, ki je bil že večkrat v blaznici, ustreli svojo ženo Rozalijo, s katero ni bil še eno leto poročen. Vzrok je ljubosum-nost. Morila so odpeljali v blaznico.

»Delavci iz Vipavskega« se letos par trumoma selijo v Ameriko. Vsled tega bo v poletnem času vinogradnikom pomanjkovalo delavskih moči.

»Kitajec v Gorici.« V Gorici se že nekaj dni nahaja Kitajec, ki trguje s kitajskimi iz-delki. Star je 20 let, doma iz Sangaja, piše se pa Ling-Nien-Fszo. V Gorico je prišel iz Ljub-ljane, kjer se nahajajo še drugi njegovi tova-riši. Vsi skupaj odidejo kmalu v Budimpešto. Bili so na milanski razstavi. Iz domovine so že odsotni osem mesecev, dve leti pa še na-meravajo potovati. Ling-Nieso-Fszo govori izmed evropskih jezikov le laško in angleško. V Milanu je doživel ljubezenski roman. Ker ne zna čitati laško, mu njegova ljubezenska pisma, ki jih dobiva iz Milana, čitajo na nie-govo prošnjo rade volje gostje po goriških hotelih. Vede se prav priključljivo.

Vipavske novice. Grozen umor zgodil se je v nedeljo, dne 6. t. m. na Kovku občine Šturije. Janez Peljhan iz Kovka je nadlegoval v gostilni Antona Vidmarja tamkaj mirno se-deče pivce z raznimi izjavočnimi besedami. Da bi v gostilni napravil mir, odtiral je krč-mar Anton Vidmar prepirljivca iz krčme. Ko sta pa bila zunaj na prostem, je vzel Janez Peljhan nož v roke in je nesrečnega krčmarja Antona Vidmarja tako nevarno zabodel, da mu je ranil srce in je isti bil v par minutah mrtev. Ko je ležal Anton Vidmar ves krvav na tleh, vrzel se je zverinski ubijalec na mrt-vega in mu še ves obraz razrezal z nožem.

Ljubljanske novice.

»Narodov« in magistratov kandidat za Ljubljano bo za prihodnje državnozbornske vo-litve, kakor je sedaj že gotovo dr. Karol Tril-ler.

»Javno predavanje dr. Aleša Ušeničnika« bo jutri točno ob pol osmi uri zvečer v dvo-rani »Slovenske krščansko-socialne zveze.« Vstop vsakemu prost.

»Zabavni večer ženskega oddelka« Slo-venske krščansko-socialne zveze v Ljubljani je bil v društvenih prostorih sijajno obiskan. Slavnostni govor dr. Krekov ki je slavil žen-sko delo je izval viharno prirediteljstvo. »Zvezin« mešan pevski zbor je rešil izborni svojo na-lego. Čast marljivemu pevovodji Čadežu. De-

klamacije so se prednašale izborni. Tudi vese-loigra »Kukavica« — modra ptica« ali »Boj za doto« je dobro uspela. Čestitamo vrlému žen-skemu oddelku »Slov. kršč. soc. zveze« na uspehu in pričakujemo, da nam kmalu zopet priredi tako prijetni večer.

»Dohtar« Cham je včeraj zopet začutil potrebo po blamaži. Sklinal je v »Mestni dom« občni zbor »svojega društva«. Mestni delavci so bili mobilizirani in prišlo jih je tako na ko-mando z magistrata na shod 30 tako da je bilo na shodu vsega občinstva ogromno število 50 glav. Cham je obljuboval, da bodo mestnim de-lavcem zvišane plače. Če se izvrši že pred le-tom v občinskem svetu sklenjeno izboljšanje mestnim delavcem se ne bo Chamova za-sluga, ampak bojažen, da bi se kak mestni de-lavec ne ohrabil in mestno občino tožil za to, kar bi delavci morali vsled sklepa občinskega sveta že davno dobiti, a jim je bilo pritr-gano.

»Iz pisarne slovenskega gledališča.« Jutri, v torek, (nepar) se ponovi zanimiva Štolbova tridejanska veseloigra »Na letovišču«. — Pri-pravlja se Donizettijeva tragična opera »Lu-cia di Lammermoor.« — Gledališkemu vod-stvu se je posrečilo pridobiti za gostovanje go-spoda Ignacija Borštnika s kr. hrv. gledališča v Zagrebu. Nastopil bo v veliki karakterski ulogi Izidorja Lechata v Mirbeauovem igro-kazu »Kupčija je kupčija«, ki spada med naj-znamenitejša dela moderne francoske drame. Gostovanje je določeno za 5. in 7. februarja tega leta.

»Samoumor vojaka.« Sinoči se je ustrelil v vojašnici s puško prostak c. in kr. pešpolka št. 27. Ivan Kantz, sin lesnega trgovca iz Bru-ka ob Muri. Zadel se je v levo stran prsi in je kmalu potem v garnizijski bolnišnici umrl. Služil je prvo leto in je vzrok ba-je škana.

»Velikodušen dar.« Vodstvo slovenskega gledališča nam poroča: Za prosojevanje slo-venskega gledališča vnet rodoljub, ki želi ostati neimenovan, poslal je dramatičnemu društvu petdeset kron z željo, da se ustanovi fond za izobraževanje domačega igralskega naraščaja. Točasno gledališko vodstvo se re-sno bavi z vprašanjem ustanovitve prave dra-matiške šole, ki naj bi se odprla takoj po kon-čani sezoni. Tehniški del pouka bi prevzel se-danji prvi režiser, gospod Taborsky, za jezi-kovna in estetska predavanja pa bi se dale pri-dobiti nekatere tukajšnje znanstvene moči. Stroški, ki bi vzrastli s tem »Dramatičnemu društvu« bi bili minimalni. Seveda se mora pri naših skromnih razmerah gledati na vsak vi-nar, kar direktno onemogočuje razvoj prave gledališke umetnosti. Ali bi se ne dal ustano-viti kak gledališki sklad, za katerega bi pri-speval ves narod?

Telefonska in brzojavna poročila.

SANKCIJONIRANJE VOLILNE REFORME.

Dunaj, 14. januarja. Sankcioniranje vo-lilne reforme priobči »Wiener Zeitung« v ne-deljo 27. t. m.

SMRTNA KOSA.

Postojna, 14. januarja. Ignacij Koren, kurat ubeljski, je danes ob 5. uri zjutraj umrl. Pogreb bo dne 16. t. m., ob 10. uri dopoldne.

ZA PROFESORJE.

Dunaj, 14. januarja. Deputacija vsenči-ljskih profesorjev je bila danes pri ministr-skem predsedniku ter je prosila, naj bi izredni profesorji, ki imajo VII. činovni razred, a plačo VIII. činovnega razreda, dobili plačo VII. činovnega razreda. Tudi deputacija vseh avstrijskih profesorjev je bila za izboljšanje položaja profesorjev danes pri ministrskem predsedniku, ki je deputaciji obljubil, da pred-loži vladi jutri državni zbornici predlogo, v kateri se bo ozirala na želje profesorjev ter regulirala tudi profesorske plače.

NEMŠKI NARODNI SHOD V LJUBNU.

Ljubno, 14. januarja. Ob veliki ude-ležbi se je danes vršil ob štajerske nemške ljudske stranke sklicani narodni shod alpskih Nemcev, katerega sta se udeležila tudi mini-stra Derschatta in Prade. Sklenili so resolu-cijo, ki pozivljajo vse »svobodomiseln« alpske Nemce, naj požrtvovalno skupno na-stopijo pri volivnem boju. Shod je prepričan, da zamore le koncentracija vseh nemških »svobodomiselnih« strank uspešno zastopati nemške interese. Shod izraža nado, da se bo do nemški »svobodomiseln« poslanci v bodo-čem parlamentu potegovali za »meščansko svobodo«, gospodarski in kulturni razvoj Nemcev ter vedno povdarjali nemško »Ge-meinbürgschaft«.

SCHÖNERERIJANCI.

Na včerajšnjem shodu Schönererjevih za-upnikov se je sklenilo kandidirati le take mo-že, ki se Schönererju brezpogojno pokore. — Stranka se je izrekla proti delitvam dežel. — Schönerer bo kandidiral v hebskem volivnem okraju.

NOVO LETO V BELGRADU.

Belgrad, 14. januarja. Za današnje pra-voslavno novo leto so izvršene obširne var-nostne naredbe. Vse nezanesljive osebe so od-stranjene iz Belgrada. Garnizija je oborožena z ostrimi patrni. Patulje hodijo po mestu. Po deželi je mir.

Razne stvari.

Izvanreden lovec. V kraju Casale Maril-timo na Beneškem je v noči od 3. do 4. ja-

nuarja t. l. ustrelil dva velika stara mrjasca levec Evgen Gremigni, ki je star že — 91 let.

»Anarhističko zaroto proti laškemu kri-lju« so odkrile laške oblasti, kakor javlja list »Corriere d'Italia«.

Jožefa Ressa znameniti konj. O Jožefu Resslu, glasovitem iznajditelju vijaka za la-dje se pripoveduje sledeči verodostojni do-godljaj: Okoli l. 1817, ko je Ressel služboval kot gozdar v graščini v Pletterjah na Dolenj-skem (sedaj samostan oo. kartuzijancev) jaše v noči skozi gozd proti domu. Naenkrat ga na-padejo trije divji roparji, zahtevajoč od njega denar in konja, ali pa življenje. Ressel je kljub nevarnemu položaju ostal popolnoma miren na sedlu svojega konja, pobral, kar je imel de-narja pri sebi in ga izročil glavarju roparjev, rekoč: Tu imate ves moj denar. Svarim pa Vas, da mi pustite mojega konja pri miru, kajti konj je širok znan kot moj službeni konj in če mi ga odvzamete, vzamete si z njim le nevarno sled, kajti kamor pridete ž njim, poznali bodo, da je to moj ukradeni konj. In glejte! Roparji so to svarilo uva-ževali, zadovoljili so se z denarjem, pustili jezdeca in konja pri miru, ter odšli. Pozno v noč, tri dni pozneje, pa začuje Ressel močno trkanje na svojih vratih. Vstal je, oborožil se in šel nevstrašno odpret. Pred vrati so ga čakali zopet oni trije roparji, ki so ga v gozdu napadli. Ressel se je s puško postavil v bran, toda glavar roparjev mu reče povsem mirno: »Mirujte! Nočemo Vam ničesar hu-dega; le denar, katerega smo Vam v gozdu oropali, smo Vam prinesli zopet nazaj. Kajti bilo bi proti naši časti, da bi vživali denar od moža tako plemenitega značaja, kakor ste Vi.« Rekiši to, izročil je glavar oropani denar skoraj osuplemu Resslu nazaj. In nato so ro-parji zopet izginili v temno noč. V tem tre-notku pa začuje Ressel strašen ropot v nje-govi sobi. Misleč, da so ga roparji s kako zvijačo prekanili, hiti proti svoji sobi, ali ko dospe na prag, obstal je osupel med durimi. V tem času, ko je on govoril z roparji, se je vdrl vže slabi strop njegove sobe in da bi bil Ressel v tistem času v postelji, odkoder so ga roparji izvabili, ležal bi bil sedaj že grozne smrti pod razvalinami vpadlega stropa. Ressel je bil rojen 29. junija 1793. v Chrudinu na Češkem in je umrl 10. oktobra 1857 v Ljub-ljani.

Književnost in umetnost.

»Das sociale Wirken der katholischen Kirche in Oesterreich. IV. Band. Diözese Lai-bach. Von dr. I. Gruden.« Ta važna knjiga, ki smo jo že ocenili, stane 3 K 40 vin., in se do-biva v »Katol. bukvarni«.

»Osebnodohodninski davek.« Ker je te-kom meseca januarja treba vložiti napoved o osebni dohodnini, opozarjamo, da nudi za to napoved najzanesljivejše podatke knjiga g. c. kr. davčnega nadzornika Valentina Žuna z na-slovom »Osebnodohodnina«, IV. poglavje za-kona z dne 25. oktobra 1896, št. 220 drž. zak., o neposrednih osebnih davkih s pojasnili, za-devnimi odločbami c. kr. upravnega sodišča in raznimi vzorci. Knjiga je zelo pregledno se-stavljena in velja 1 K 20 h, po pošti 1 K 30 h. V zalogi jo ima »Katoliška bukvarna« v Ljub-ljani.

Katoliška bukvarna v Ljubljani priporoča dalje: Al. Sachs: Pred-pustne pesmi za moški zbor in čveterospev s spremljevanjem klavirja. Cena: 3 K 20 h, s poštino 3 K 40 h. — Al. Sachs: Novi Salomon, šaljni tro-spev za bariton, tenor in bas, s spremljeva-njem klavirja. Cena 2 K 60 h, s pošt. 2 K 80 h. Al. Sachs: Pesmi za moške glasove. Cena: 2 K 70 h, s pošt. 2 K 90 h.

»Šesti venček narodnih pesmi«

Našim društvom sestavno priredil Fran Ferjančič.

Kako so priljubljeni proizvodi tega skla-datelja, nam je pokazal najboljši uspeh nje-govih dosedanjih skladb, ki so razun najnovejših »možkih zborov« že vse razprodane. »Šesti venček« nikakor ne zaostaja za svojimi pred-niki, temveč jih, reči smemo, nadkriljuje. Pri

tem »šestem venčku narodnih pesmi« se je bolj kakor pri prejšnjih pazilo na to, da je venček bodisi po besedilu, bodisi po sestavi poraben za ženski in moški zbor. Zlasti za moški zbor ima ta venček pred drugimi to prednost, da ga ni treba postavljati čisto nič višje. V ženskem zboru mora drugi alt peti nekaterokrat v par pesmicah spodnji »f«; kjer nimajo tako nizkih altov, lahko pomaga na onih mestih tenor.

Istodobno priporočamo

Ferjančičeve »moške zборе«.

ki so izšli pred nekaj meseci v isti zalogi. Ferjančičevi zbori so vredni vsega priporočila in je želeli, da jih nabavijo vsa naša društva v splošno korist glasbenega napredka.

Cena za »šesti venček« znaša 40 vin., s poštino 45 v.; 10 iz v o d o v 3 K. — Cena »možkih zborov« pa znaša 2 K 20 v., s pošt-nino 2 K 40 v.; 5 iz v o d o v 7 K 50 v.

Naročila sprejema »Katoliška bukvarna« v Ljubljani.

Ocvirk Ivan, Nageljni. Pesmi za me-šane in moške glasove. Cena: 2 K, s pošt. 2 K 20 h.

Igre (z mešanimi vlogami). Talija-z v e z e k: 1. Pri puščavniku; veseloigra, 45 h, 2. Bratranec, burka, 45 v. — 3. Starinarica, veseloigra, 45 h. — Medved-snubač, veselo-igra 45 v. — Dr. Hribar, veseloigra, 45 v. — Čitalnica pri branjevki, burka, 45 v. — Idealna tašča, veseloigra, 45 v. — Eno uro doktor, burka, 45 v. — Dve tašči, veseloigra, 45 v. — Mesalina, burka, 45 v. — Nemški ne znajo, burka, 45 v. — Rastresenca, burka, 45 v. — Prvi ples, komedija 45 v. — V medenih dneh, veseloigra, 45 v. — Mlinar in njegova hči, ža-loigra, 65 v. — V Ljubljano jo dajmo, veselo-igra, 65 v. — Pot do srca, veseloigra, 45 v. — Županova Micika, veseloigra, 85 v. — Coeur dame (Srčna dama), veseloigra, 45 v. — Brat Sokol, žaloigra, 45 v. — Cigani, žaloigra, 85 v. — Celotna zbirka, kakor tudi posamezni zve-zki se naročajo v »Katoliški bukvarni« v Ljub-ljani.

Gospodom katehetom priporočamo znano najboljšo tozadevno delo: Dr. J. Schuster und dr. J. B. Holzammer **Handbuch zur Biblischen Geschichte**, für den Unterricht in Kirche und Schule, sowie zur Selbstbelehrung, katero je ravnokar v šestem popolnoma pregledanem natisu celotno. Predelala sta knjigo znana uče-njaka profesor dr. Schäfer in dr. Selbst. Prvi zvezek te knjige obsega staro, drugi pa novo zavezo. Oba zvezka sta okrašena z mnogimi izvirnimi ilustracijami. Cena popolnega dela znaša 24 kron, v lični vezavi 30 kron. »Kato-liška bukvarna« v Ljubljani dopolnje delo poštine prosto.

Globoke žalosti potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znan-cem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma sin, brat in stric gospod

Artur Sedlak,
c. kr. davčni pristav

danes 14. t. m. ob 1/8 zjutraj, po dol-gem, težkem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gos-podu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek 15. januarja ob 1/25. uri popoldne izpred hiše žalosti Rimska cesta št. 9 na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Janeza Kr-tnika.

Predragega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, 14. Jan. 1907.

101 **Žalujoči ostali.**

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Prilporeča svojo trgovino s klobuki in čevlji

Velika založa
Solidno blago
Zmerne cene

Podružnice:
Praga z menjalnicami: Oraben 25, Mala stran, Most ulica 17, Žižkow. Brno, Baden, Čouka Lipa, Čouka Kamulica, Horavski Zumberg, Mödling, Novi Jižin, Pilsen, Svrlava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:
I. Wollzeile 10, II. Taborske traze 4, III. Ungargasse 69 (vogel Rennweg), III. Lb-wengasse 27, IV. Wiener Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VII. Mariabferstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, X. Favoritenstrasse 50, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstr. 33, XXI. Hauptstrasse 22.

„MERCUR“
Dunaj, I. Wollzeile 10.
Ako. kapital K 16.000.000. Reser. zaklad K 7.000.000

„nakup in prodaja“
vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje
izrebanih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.

Prva domača slovenska pivovarna **G. Auerjevih dedičev**

Ustanovljena leta 1854.

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12

Štev. telefona 210.

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje **izborno**

2469 150-16

marčno pivo v sodcih in steklenicah.

PODOBE

v največji izbi
priporoča 79 4-1

Almizij Pauschin

zaloge stekla por-
celana in svetilk
v Ljubljani,
Wolfove ulice 6.

Zahtevajte brezplačno doposiljatev mojega
ilustr. cenika z nad 1000 slikami. **Jamstvo**
več let. Vsako neugajajoče blago se
vzame nazaj za polni znesek.

Slika 1/2 nar. velikosti.

št. 365 100 3-1

srebr. damska re-
mont. gl. 3-50.

št. 322

srebr. remont. za
gospode gl. 3-50.

št. 337

srebrna s sidro,
15 kamnov gl. 5-
Dvojni plašč pa
gl. 6-50.

št. 341.

srebr. s sidr., dvo-
jni plašč in 15 kam-
nov in posebno
močna gl. 7-9-50.

Anton Kiffmann,

največja zaloga ur, zlat-
ne srebrnine. Izvoz v vse dežele.

Maribor L. 5.

Štajersko.

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

900 24

F. HITI

Pred škofijo št. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Odda se v najem dobro vpeljana

PEKARIJA

s stanovanjem vred **takoj** ali pa s 1. feb-
ruarjem, ležeča tik glavne ceste v nepo-
srednji bližini tovarne. — Istotam odda se
tudi več

več parcel za stavbišča.

Več se izve pri **Martinu Planinšek,**
pekovskem mojstru na **Koroški Beli**
št. 93, pošta Javornik. 96 1-1

Zdaj ali pa nikoli!

Ta prodaja bode kmalu potekla!

Vsako blago moramo izpečati, predno mine pogodba
Odločili smo se za trdno, da na vsak način odpravimo
pojedine lepote naše zaloge s krasno blestečimi

Tudor demanti

Najlepši posnetek na svetu.

Še dalje znižana cena.

Na izbiro imate razun tukaj naslikanih stvari — dokler
imamo še kaj blagaše tisoč drugih, pa ker nam zmanjkuje
prostora, ni bilo mogoče vseh tukaj naslikati, namreč
prstane, kravatne igle, broše, obeske, uhane, manšetne gumbe
itd. s krasno blestečimi

TUDOR demanti

ki so tudi znanstveno preskušeni.

Sedaj in
dokler
je kaj
blaga
pri nas

2

kroni

prej **8** Kron

TUDOR-ske demante prodaja:

ANTON KRISPER

v Ljubljani, Mestni trg št. 21.

Zunanja naročila se izvršujejo proti povzetju.

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta št. 19.

v Ljubljani

Medjatova hiša.

zavaruje

1. Proti požarni škodi vsakovrstna poslopja, zvonove, premičnine in pridelke.
2. proti prelomu zvonove in
3. za življenje oziroma doživetje in proti nezgodam.

Edina domača slovenska zavarovalnica!

Svoji k svojim!

Obrambena zveza obrtnikov.

Ljubljana, 13. januarja 1907.

Zadnji čas opažamo med ljubljanskimi obrtniki jako živahno gibanje. Živahna so obrtniška zborovanja po zadrugah in dobro obiskana. Seveda jih motijo neumestna vmešavanja zastopnikov obrtne nadzorovalne oblasti, ki mislijo menda, da je njihova glavna naloga zavirati na podlagi nrtve črke para-grafov uspešno delovanje za obrtni stan. A kljub sitnostim in zastarelim policijskim nazorom naše ljubljanske obrtne nadzorovalne oblasti, kažejo tudi obrtniški združni shodi, da je zavrvrelo med našim obrtništvom novo življenje. Samozavest obrtnikov raste in čimdalje bolj prodira i med našim obrtništvom misel samoobrambe in načelo, da mora vsak stan z vso odločnostjo ne glede na politično mišljenje z vso silo delovati za svoje koristi. Ne motimo se, če trdimo, da je prešinjala ta misel one pogumne obrtnike, ki so ustanovili stanovsko obrtniško politično društvo »Obrambena zveza zavednih obrtnikov«. Že ime pove, kaj da hoče doseči novo društvo: braniti pravice in koristi obrtnikov.

Danes je sklicala »Obrambena zveza zavednih obrtnikov« političen shod v ljubljanski »Puntigamski pivnici«. Udeležba nepričakovano velika. Našteli smo nad 180 samih zavednih in odločnih obrtnikov. Zanimanje veliko. Govori dovršeni. Poročevalci obrtniki sami. Zborovalci obrtniki navdušeni. Navzoči tudi obrtniki iz Novega mesta, Domžal, Vrhnike.

Ne trdimo preveč, če pravimo, da je že zdaj oni moreči led brezbriznosti med našimi obrtniki prebit. Skupen nastop obrtnikov za svoje koristi mora zmajati javnost in jo prisiliti, da upošteva obrtnika in njegove zahteve. »Obrambeni zvezi zavednih obrtnikov« pa želimo, naj vztrajno nadaljuje tako lepo pričeto delo in naj ne odneha, dokler ni zadnji obrtnik v njenem taboru. V slogi in edinosti je moč in zmaga. Živi Bog pošteno rokodelstvo!

Predsednik Weibel otvoril shod s kratkim pozdravom: Gremo skupno, odločno in nepristransko v boj. Pozdravi iz Domžal, Novega mesta in z Vrhnike na shod dole obrtnike. (Živio-klici.) Podeli besedo tajniku »Obrambene zveze« zborničnemu svetniku Ivanu Kregarju, da poroča o točki: Obrtnišvo in politični položaj v Avstriji. Kregar govori nekako takole: Današnji shod dokazuje, da se obrtniki ne ozirajo več na one publice, češ, da naj se obrtniki ne brigajo za politiko. Imamo obrtne zadruge, ki pa nimajo tiste veljave, ki bi jo morale imeti in so menda po mnenju nekaterih gospodov le podrepanice raznim obrtnim komisarijem. (Medklici: Šešek! Ogorčenje!) ki le sitnarijo. Neki list je pozdravil obrtnike v »Obrambeni zvezi« s klerikalnimi agenti, kravljariji in z otroci, da ni nobenega pametnega človeka zraven. Obrtniki bodo s svojo organizacijo že priborili one pravice, ki jim grejo po božji in človeški pravni postavi sami. Pri »Slovenskem Narodu« poznajo samo velike industrije in se potegujejo zanje. Malih obrtnikov je pa več, kakor velikih industrijev in bodo zato tudi zmagali, ako bodo hoteli. Boriti se morajo le še boli za svoj obstanek, kakor so se dozdaj. Napadli so nas s klerikalci, ko smo zborovali le za svoje obrtniške koristi. Ako zborujejo advokati raznih političnih strank, ako zborujejo žurnalisti v svoji stanovski organizaciji, je to seveda nekaj drugega, kakor pa če zboruje obrtnik. In obrtniki se moramo politično združiti, da dosežemo svoje pravice. Veliko obrtnikov je, ki še niso zraven. Potrebno je, da se pridružijo, ker je treba, da smo politično združeni, ker le tako je mogoče, da bomo zastopani po ljudeh, ki se zavežejo, da hočejo delati v našo korist. Seveda, ako bi mi obrtniki storili vse, kar hočejo pri »Slovenskem Narodu«, bi nas pa hvalili. A mi smo na odločno neustrankarskem, strogo obrtnem stališču. Navada je pa pri nas, če stopiš na kurje oko kakemu časnikarju od uredništva »Slovenskega Naroda« in če si tudi njegov najboljši prijatelj, ti pa pravi potem v svojem listu, da si klerikalec.

A obrtniki se ne bomo ozirali, ako nas nazivljajo kravljarije ali pa če nas psujejo z otroci. Pri »Slovenskem Narodu« naj si zapomnijo, da ne bomo hodili vpraševat za svet nekega ruskega profesorja, znanega po Štajerskem in tudi ne dr. Streckerja, ki je srebril pri St. Marjeti na Štajerskem srebrne žlice. (Medklici: B blo dobr, če b jeh nazaj nesel. Malovrh.) Če hočejo to v »Slovenskem Narodu«, se lahko tudi razvije obrtnikom gotova afera, ki nam pripoveduje, kako vlogo je igral svoj čas neki slovenski žurnalist.

Najvitalnejše koristi obrtnikov so združene po zastopstvu obrtnikov v občinskem, deželnem in državnem zastopstvu. Veste, kako se zastopajo koristi obrtnikov. Saj se sklepajo v državnem zboru postavbe, ki segajo globoko v ljudsko maso. Ni bilo veliko, kar so nam dali v državnem zboru. In še to ni bilo prav magnatom v gosposki zbornici, ker jim ni všeč, da bi imela krojaški in črevljarski obrt pravice, ki jima grejo.

Obrtniki plačujete velike davke. Ako jih ne plačate takoli, sledi eksekucija. Carina je važen faktor. Tu se mora poseči vmes in moramo doseči, da se bodo ozirali na nas in da dosežemo vsaj delne zahteve, ki nam grejo.

Znano je, da je padla stara volivna geometrija. Na deželi so imeli kmetije svoje zastopnike, a v mestih (Medklici: dr. Ferjančič!) je pa odločevalo uradništvo. Ko se je sprožilo vprašanje o splošni volivni pravici, je zagnal »Slovenski Narod« krik, da to ne sme biti. Dozdaj je odločevalo po mestih uradništvo,

a sedaj bo v prihodnjem državnem zboru odločevalo ljudstvo po svojih zastopnikih. Prepričan sem, da se bo nova ljudska zbornica bolj ozirala na uradništvo, kakor se je stara, ker uradništvo mora biti. A nova zbornica se bo morala tudi bolj ozirati na obrtništvo, ako seveda obrtni stan tudi odločno vedno naglašuje svoje težnje in zahteve. V stari zbornici je bila pretežna večina nemško-romanska, v novem državnem zboru pa bo, da si majhna, večina slovenska. Novo zbornico čaka velikansko delo. Glavna točka bo pač nagodba z Ogrsko. Upajmo, da jo reši nova zbornica ne v korist Ogrske, namreč v korist naše državne polovice.

Sedanji davčni zistem je krivičen. Indirektni davki niso ravno pravični, da si so socialni ekonomci precej edini v tem, da je ta davek primeren glede na razdelitev davkov.

Neopravičen je zemljiški davek. Podražuje živila. Tudi ni pravičen hišnonajemninski davek.

Najbolj krivičen je pa obrtno dohodninski davek. Preje je imel davčni vijak svoje zaupnike, ki so povedali davčnemu uradniku, kakšne dohodke ima obrtnik. A zaupniki so bili taki, da so povedali v mnogih slučajih popolnoma napačne številke. Obrtniki so se pritoževali in končno so izpremenili postavbo tako, da volijo v komisijo polovico članov davkoplačevalci, polovico jih pa imenuje ministrstvo. Pa prezreti ne smemo, da sta predsednik in pa tajnik davčna uradnika in da odločuje pri nesporazumljenih predsednik. Pri odmeri davkov se dogajajo v Ljubljani stvari, da se jejižjo človeku lasje. Znan mi je slučaj, ko je moral plačati neki mojster z dvema pomočnikoma in z enim vajencem 48 kron davka, neki drugi mojster s 30 delavci pa tudi 48 kron. Razmere so take, da mora »Obrambena zveza« poseči vmes in se bo tudi zanimala za to. Država določa gotovo svoto, ki jo morajo plačati posamezni kraji za davek. Davčne komisije drugod skrbje, da se ta vsota ne doseže. Narobe je pa v Ljubljani. Tu gledajo, da izžme davčni vijak od obrtnikov višjo svoto, kakor jo zahteva osrednja vlada in tako dosežejo, da stavi vlada za Ljubljano višjo postavko. »Obrambena zveza« bo vzela stvar v roko. Pred volitvijo v davčno komisijo se bo obravnavalo o zadevi na shodu in se bodo postavili zavedni obrtniški kandidati. (Medklici: Tako je prav! Odobravanje.) Ne ozirajo se prav nič, ko določujejo pridobinski davek, na dolgove, ki jih ima obrtnik. To se mora preustroiti (Medklici: Na vsak način!) in se morajo ozirati tudi na dolgove, ki jih ima obrtnik. (Medklici: Tako je! Živahno odobravanje.)

Mali obrtnik pri nas se rekrutira iz nižjih ljudskih slojev. In zato mali obrtnik nima kapitala, premoženja. Želja po svobodi in neodvisnosti ga goni, da spravi tokoli skupaj, da prične samostojno svojo obrt in da spravi tako svoje v boljši položaj. Paziti se mora, da se uredi kredit za obrtnika. Glede na kredit obrtniku ne smemo izgubiti pozornosti. (Medklici: Saj kredit zastopajo pri »Narodu«!) Res, da zastopajo kredit pri »Narodu«. Saj, če zahteva natakarcia plačilo od pučarjev, pa očrni jo gospodarja, češ da je klerikalec. (Smeh.) Obrtniki potrebujemo svoje kreditne zadruge. Davka bi morale biti proste obrtniške kreditne zadruge. Dr. Tavčar je pisal leta 1885. v »Slovenskem Pravniku« o notranjskih oduhulih. Sledile so po kmetih rajfajznovke. Od takrat se je znižala obrestna mera. Z organizacijo dosežemo tudi obrtniki kreditne zadruge s cenenimi pogoji za kredit. Za delavce določa § 291 eksekucijskega reda, da ne smejo eksekutirati delavskih vlog do 500 gld. Če je torej delavec dolžan in ima vlogo 490 goldinarjev, mu je ne smejo zarubiti. Pri obrtnikih (Medklici: Postelje! Postelje!) mu pa vzamejo vse do zadnjega krajcarja in pa še napolnitenost uro. (Medklici: In pa korito!) Novi državni zbor mora skleniti tudi postavbo, da se malemu obrtniku ne bo smelo vzeti vse. Saj nekaj se mora pustiti, ako ima nesrečo, da je eksekutiran in bo tako njegova eksistenca bolj zagotovljena, kakor je sedaj.

Vso pozornost bo morala obračati naša zakonodaja in vlada na obrtniški eksport, izvoz! Imamo jug za eksport naših izdelkov. Na severu nimamo ničesar več iskati.

Veliko je še, na kar bi se moral ozirati. Iz teh potez razvidite, koliko dolžnosti imamo za svoj stan. Ni danes dovolj, da se dela le v delavnici, obrtnik mora posegati tudi v politiko. (Odobravanje.) Zahtevajmo svoje pravice v zastopih. (Odobravanje.)

Vsi stanovi se bore za svoje koristi. Delavstvo zahteva neodvisne svoje zadruge in neodvisne politične organizacije. Tudi drugi stanovi so več dosegli, kakor obrtniki.

Obrtni stan ne bo še izginil. Domačin obrtnik naredi bolje, kakor v tujini, kar uči izkušnja. Marljivi bodite, obrtniki v svojih delavnicah, skrbite za strokovno izobrazbo. Kadar se pa gre za pravice našega stanu, pa vun iz delavnice in boljša bodočnost obrtniku bo nastopila. (Živahno odobravanje.)

Po nekaterih opazkah obrtnika Kastelica glede na dolgove pri natakarciah, pripomni še zbornični svetnik Kregar:

Učimo se od boljših slojev, kako nastopajmo, če se zgodi komu krivica. Znana je zadeva dr. Robide. Takoj je bil shod, na katerem se je obravnavalo o zadevi. Prav je, da se odpravi po naših deželnih zavodih korupcija. Kolikokrat pa so se že zgodile velike krivice kakemu obrtniku ali pa delavcu, pa še ni bilo shoda. Ako se zgodi kaka krivica obrtniku, se mora tudi obravnavati na shodu. (Odobravanje.)

• • •

Tesarski mojster Pust izvaža: »Slovenski Narod« trdi, da je »Obrambena zveza« klerikalna. Pošlje naj zastopnika v našo sredo, pa bode videl, da so v njej obrtniki vseh strui.

Predsednik podeli besedo kolarskemu mojstru Anžiču, ki izvaža:

Bil sem že na shodih, ki so jih prirejale starejše politične stranke, a so bili slabše obiskani. In to me navdušuje. Navdušenost pa rodi idealnost in pa požrtvovalnost. Kadar je hotelo ljudstvo kaj doseči in je kaj doseglo, se je zgodilo le, če so sodelovale vse tri navedene stvari. Požrtvovalni moramo biti, ako hočemo, da dosežemo svoje pravice. Naj bo noč ali dan, če kliče »Obrambena zveza«, skup! Bodite navdušeni! Ako kaj žrtvujete, žrtvujete sami sebi.

Naša slovenska inteligenca v Ljubljani vlada že nekaj let. Le ob času volitev poznao obrtnike, drugače jih je sram. (Medklici: Pfu! Sramota!) Če se vsede obrtnik k mizi v gostilni, kjer sedi kak doktor, se ta, če niso volitve, obrtnika sramuje. (Medklici: Resnica! Pfu!) Pri volitvah pokažite v dejanju, da se ne pustite več zasramovati. Očitajo nam, da smo zanemarjeni. A zakaj smo! Zato, ker se brigali niso za našo izobrazbo.

Kako napadajo obrtnike, če so prisiljeni, da zvišajo cene. In po krivici. Načelnik graške mesarske zadruge je izjavil, da mu ostane čistega dobička pri enem volu 24 kron. Ker prodaja na dan dva vola, že zasluži, a izjavil je tudi, kako naj pa izhaja mesar, ki prodaja celi teden le enega vola. Priznati moramo, da so mnogi mesarji reveži, berači.

Boj vojaštvu mora voditi z vso odločnostjo zavedno obrtništvo in sicer tako, da se odpravi armada. Ko bi bilo zavedno obrtništvo, bi moralo nastopiti proti vojaštvu. V poznejših časih bodo izšle debele knjige, ki se bodo pečale s tem, koliko požre militarizem. Naši potomci se bodo čudili, da smo trpeli tako breme. Služil sem pri vojakih tri leta, čez 6 mesecev so me pa zopet pozvali pod crožje, da sem vtikal lesene patrone v puško. (Smeh.) Kakor gotovo računa opravičeno »Slovenska Ljudska Stranka« na zmago, tako gotovo bo poražena čez deset let, ako ne prevzame v svoj program boj militarizmu. Kot samostojni program »Obrambene zveze zavednih obrtnikov« predlaga:

1. Tesno zvezo vseh avstrijskih obrtnikov. 2. Delovati se mora na to, da se doseže narodni mir. Boljša bi bila prijateljska zveza, kakor pa da se puljo razne avstrijske narodnosti med seboj. 3. Vojaštvo naj se zmanjša ali pa popolnoma odpravi. Avstrijski obrtniki naj prevzamejo iniciativo, da bodo nastopili obrtniki vseh držav za to zahtevo po svojih državah. Govornik naglašja, da se njegov predlog ne sme napačno tolmačiti. Sam dobro vé, da se razoroževanje prej ne more izvršiti, dokler ne sklenejo razoroževanja vse države. 4. Izobrazba obrtnikov. Obrtniki naj čitajo časopise in naj se zanimajo za javnost. (Medklici: Parfim in lak sta za nič!) 5. Obrtni kredit naj se uredi.

Nadalje naj naroči shod odboru »Obrambene zveze«:

O našem programu naj se obveste vsi avstrijski listi in da pozivlja današnji shod vse avstrijske obrtnike, naj se pridružijo našemu delovanju. V to svrhu naj se skliče meseca marca v Ljubljani vseavstrijski obrtni shod.

Predlaga tudi, naj se izvolijo agitacijski odbori po vseh ljubljanskih okrajih in sicer tako, da bodo v vsakem okraju stanujoči agitacijski odborniki vedno v zvezi z obrtniki dotičnega okraja.

Pozivlja obrtnike, naj pristopijo vsi v »Obrambeno zvezo«. (Živahno pritrdjevanje.)

Razprave se udeležijo obrtniki: Potokar, Ložar in Pust. Anžičevi predlogi obveljajo z dostavkom Ložarja in Pusta, da se prepusti odboru »Obrambene zveze« izvršitev teh predlogov.

• • •

O umazani konkurenci govori »Obrambene zveze« predsednik Weibel. Mnogokrat čujemo o umazani konkurenci. Največ umazane konkurence je v krojaškem, črevljarskem in pa v kovinarskem obrtu, a najbolj umazana konkurenca je pa v krojaškem obrtu po konfekcijah. Znan nam je slučaj, da je zahteval nekdo v izloži visečo obleko z označeno ceno 12 gld. A reklo se mu je v trgovini, da velja to le za rekel. Ko je pa rekel dotičnik, da bo dal stvar v liste, je pa dobil vse skup za 12 gld., samo, da ne pride v liste. Znan je slučaj, da je eden, ki prižiga luči, snel otročjo obleko z napisom 1 gld., stopil v prodajalno, dal goldinar, pa šel. Seveda so mu v prodajalnici vse stvari pripovedovali: obleka ne bo prav itd., a on je šel in jih ni poslušal. Pri zadrugah o tem ne smemo govoriti. Ali imajo sploh zadruge kakšno pravico? (Medklici: Nohene!) Če govorijo na shodu zadruge, si ustavljen in ne smeš več govoriti. Zadruge imajo lep namen, da združujejo, posredujejo med mojstri, pomočniki in vajenci in magistratom. Kako pa se to godi. En vajenec je pri meni udaril drugega. Kolikokrat se to zgodi. Vajencu so na magistratu svetovali, naj gre k okrajnemu sodišču. (Medklici: Sramota! Ali ni bil to Šešek?) In pri sodišču so neomadeževanega fanta obsodili na 48 ur. (Medklici: Res, sramotno je to!)

Zbornični svetnik Kregar: K umazani konkurenci spada tudi plakatanje in podobna reklama. Obrtniki preveč konkurirajo med seboj, a še bolj umazano konkurira z obrtniki velika industrija z agenti in inserati. Proti umazani konkurenci se mora obrtništvo bojevati, a vplivati se mora tudi na odpravo medsebojne konkurence. (Odobravanje.)

• • •

Tesarski mojster Pust izvaža: »Slovenski Narod« trdi, da je »Obrambena zveza« klerikalna. Pošlje naj zastopnika v našo sredo, pa bode videl, da so v njej obrtniki vseh strui.

(Medklici: Tako je! Istina!) Piše pa tudi, da ni pristopil noben boljši obrtnik. Torej naj »Slovenski Narod« pove, kateri so boljši obrtniki, ki imajo ugled. (Medklici: Dobro! Tako je.) Nadalje piše, da se razgovarjamo o kreditu, kakor otroci. (Medklici: Sramota!) Pošlje naj svojega zastopnika in prepričal se bo, da se moti. (Medklici: Piše naj, kako bomo najlažje povračali dolgove!) Imenuje pa »Slovenski Narod« vse obrtnike, ki so v »Obrambeni zvezi«, kravtarje. (Medklici: Sramota! — Splošno ogorčenje.) Želeti bi pač bilo, naj pove, kateri obrtniki niso takšni kravtarji in ki imajo kredit na razpolago ter ničesar ne dolgujejo. (Smeh. Odobravanje.) Kar se pa tiče kovača Kunstlerja, se mu pa priporoča, naj si obleče frak in naj kuje v cilindru, in sicer cekine (Bučen smeh. Odobravanje), pa bode imel dovolj ugleda in dosti kredita. Čudno se zdi človeku, da pride tak inteligenten človek k obrtnemu stanu. Predlaga sledečo resolucijo:

»Današnji shod naroča odboru »Obrambene zveze«, da se čimprej konstituira kot volivni odbor, preskrbi kandidature iz obrtniških krogov za vse javne politične korporacije. Odbor ukreni pravočasno vse potrebno in naj skrbi za gotovo izvolitev. Kandidat mora biti član »Obrambene zveze zavednih obrtnikov« ter voljen od odbora iste. Kandidat se obveže, da bode zastopal vse javne obrtne koristi po programu in načelu »Obrambene zveze« zavednih obrtnikov. Kandidat predloži dnevni red pred vsakim zborovanjem v presojo »Obrambeni zvezi« ter po isti presoji na podlagi danega mu programa brez ovinkov zastopa obrtne koristi. Kandidat mora biti samostojni obrtnik v okrožju volivcev.«

(Živahno odobravanje.) Predlogi obveljajo soglasno.

• • •

Predsednik Weibel: »Naš List«, tako se imenuje, pa ni naš list, je pisal, da smo klerikalne babe. Na Francoskem je tudi enkrat neki časnikar pisal razaljavno. Poslali so ponj in na dvorišču sredi vojakov ni moral le vzeti razaj besede, ampak je moral požreti celo papir. (Smeh.) Tako vpliva moč in tako bo vplivala tudi moč v »Obrambeni zvezi« združenih obrtnikov. (Živahno odobravanje.)

Podpredsednik Ivan Pust naglašja potrebo, da se obrtniki medsebojno ljubijo in združujejo. (Živahno pritrdjevanje.)

Predsednik Weibel zaključil zborovanje: V »Obrambeni zvezi« nismo ne klerikalci in ne liberalci. Obrtniki smo, ki moramo delovati složno za koristi svojega stanu. Povabi obrtnike na veselico »Obrambene zveze« 2. februarja v »Unionu«. Vstopnina za gospode je 1 K 40 h, za dame 1 krona. Povabi tovariše, ki morejo, naj se udeležijo shoda »Obrambene zveze« prihodnjo nedeljo v Novem mestu.

S klici: Na svidenje v Novem mestu ali pa 2. februarja v »Unionu«, so se razšli zavedni zborovalci obrtniki.

Veliki ljudski koncert „Glasbene Matice“.

Kolikokrat smo bili navzoči pri koncertih, ki jih je v zadnji dobi priredila »Glasbena Matica«, se je vrivalo vprašanje, je-li moč pri naših razmerah še več doseči, je-li moč še napredovati? Z veseljem moramo priznati, — o tem je priča včerajšnji koncert, — da zbor »Matični« ne le vztraja na višini umetniškega petja, ampak, da stremi za idealom popolnosti. Prepričani smo, da hvala in odlikovanje, ki ga je zbor »Glasbene Matice« že vžil tekom zadnjih let, ne bo pojemale, ampak rastle ter da bo slavni pevski zbor dosegel vrhunce umetniške izobrazbe, dokler bo v rokah tako skrbnega in neumornega šolanja.

G. Hubad razpolaga z vsem proviantom pravega koncertnega vodje. Da so tudi pevci in pevke njegovega odličnega zbora sposobni in dovzetni zato, kar jim nudi njegova nedosegljiva spretnost, — smo se prepričali snovi v koncertni dvorani hotela »Union«. Vrednost zbora zamore rasti in pojemat, kakor se tudi pevske moči vedno menjavajo. A prav sedaj se ponaša »Glasbena Matica« z nekaterimi izbornimi močmi, ki so za zbor njen velika pridobitev, kakor smo zaznali včeraj. Omenjamo le gospičino Josipino Šusteršič, ki je zaslovela po Ljubljani vsled svoje velike pevske darovitosti; odlikuje se z zvonkim, čistim in mehkim glasom. Seveda za toliko dvorano in tolik zbor z orkestrom je za solo pevce in solo pevke treba tudi vaje ter telesne in organske jakosti.

Kot prva točka na vzporedju je bila mogočna, izvrzna skladba g. Ant. Foersterja: »Turki na Slevici«. V tej krasni kompoziciji se je g. skladatelj s finim glasbenim čutom zaglobil v besedilo pesnikovo. Izvajanje je napravilo očarujoč vtis na poslušalce. Lepi so zlasti nekateri zbori n. pr. mešan zbor ob sklepu.

G. skladatelju, ki je bil tudi navzoč, jo občinstvo priredilo srčne in navdušene ovacije.

Mnogo je peval pri včerajšnjem koncertu Ljubljancem dobro znani, izborni operni pevec Ernest vitez Cammarota. Nastopil je samostojno ter pel »Ario« in »Smrt Chopinova« iz Oreficeve opere »Chopin«.

Ni zlepa tenorista, ki bi pel tako prikupljivo, gladko in mehko, kakor g. Cammarota. Njegov glas je obsežen, poln in čist v vseh višinah; poleg tega ga odlikuje izredna lahkota v izvajanju ter jasna izgovarjava teksta. Hvalvredno je tudi to, da poje brez gest in brez truda, kakor bi se igral.

Nedvedov solospjev »Pogled v nedolžno oko« je imel toliko večjo veljavo, ker ga je pel g. Cammarota. Istotako lepe pevske vrline

ima tudi g. Julij Betetto; njegov nastop je vrlo ugajal.

Med manjšimi točkami vsporeda ne smemo prezreti mešanega zbora »Lilije«, ki ga je zložil nadarjeni skladatelj konservatorist Stan. Premerl. Dasi je pesmica bolj priprosta, vendar ni bila brez znatnega učinka.

Dobro znana, krasna Nedvedova »Nazaj v planinski raj«, je in ostane ena najlepših slovenskih kompozicij. To je skladba, ki se res poda za ljudski koncert prve vrste. Poskuša se z njo marsikak zbor, a treba je vrlih moči, da jo spravijo pod streho. — Če se poslušalec kotikaj vglubi v besedilo pesnikovo, potem pa čuje to veličastno pesem, tako, kakor jo je prednašal zbor »Matičnik«, potem mora imeti ledeno ali pa grčavo srce, ako se ne čuti globoko ginjenega in bajno očaranega. Ko smo se divili včeraj nad to skladbo, smo rekli: Tako je treba peti! Kje najdeš lepšega in plemenitejšega vžitka!

Velika skladba Bendlova, saljivega značaja: »Svanda dudak« ima zopet svoje glasbene lepote, a tudi mnogo težkoč za pevce. Prav izborno so jo pogodili i zbor i godba, v tem, ko je bil orkester pri Foersterjevi »Turki na Slevici« mestoma prebučen.

Pač mnogo časa in truda je bilo treba žrtvovati, da je zbor tako točno in dobro naštudiral skladbo, ki vsebuje toliko težkoč.

Vso hvalo smo dolžni slavnemu pevskeemu zboru »Glasbene Matice« in njegovemu truda-ljubivemu koncertnemu vodji za obilen umetniški vžitek včerajšnjega večera; hvala tudi odboru, da se je odločil pritegniti širše občinstvo k tej prireditvi, kar je možno le v veliki dvorani hotela Union. Občinstvo se je radevolje odzvalo povabilu ter je napolnilo do zadnjega kotička vso dvorano, balkon in galerijo. Toliko udeležencev najbrže še ni bilo zbranih doslej pri nobenem »Matičnem« koncertu. Med navzočimi smo opazili tudi gosp. grofa Chorinskega s soprogo, najvišje vojaške dostojanstvenike in mnogo izvenljudbanskih gostov. To je pač v ponos, čast, pa tudi v korist vrlemu glasbenemu zavodu, njegovemu slovečemu zboru in g. Hubadu.

Včerajšnji koncert je bil pravi triumf »Glasbene Matice«. Na stotine ljudi ni moglo več v dvorano, ker je bila ogromna dvorana »Unionova« tako natlačeno polna, da je bil vhod končno policijsko zaprt. Po koncertu se je v veliki dvorani in v stranskih prostorih hitro aranžirala prijetna prosta zabava ter je tudi v tem oziru »Union« pokazal, kako pripravnost je zgrajen za take prilike.

»Glasbena Matica« je včeraj poiskala pot med ljudstvo in ljudstvo jo je sprejelo z odprtimi rokami.

Štajerske novice.

Š Shod v Trbovljah. Včeraj je imel v Trbovljah shod dr. Krek. Govornika so socialni demokratje motili z medklici in očka Cobal so se zrepenci, dr. Krek pa jim je povedal take, da so končno povsili glave in umolknil.

Š Konkurz. Galanterijski trgovec Albin Pristerni v Mariboru je postal insolvent.

Š Nemški kandidat za celjski mestni okraj. Nemški zaupniki v Celju so postavili državno-zbornim kandidatom za nemško mestno skupino deželnosodnega svetnika Rih. Marckhla iz Celovca. Marckhl je hudi nacionallec, ki je dolgo časa služboval v Celju in bil velik podpornik nemški stvari. Ko je bil imenovan sodnim svetnikom za Celovec, mu je bilo zelo neprijetno zapustiti Celje in svoje nemško delo. Da pride vendarle iz Celovca nazaj v Celje se poteguje za državnozborni mandat. Nam je vseeno, kdo bo prišel iz Celja v državni zbor Marckhl, Oechs ali pa Gussenbauer.

Š Umrl je v Celju bivši hišni posestnik in strgarski mojster Ferdinand Stadler v starosti 68 let.

Š Rudosledbo je dovolil rudarski urad v Celju Albertu Dub, rudniškemu posestniku iz Dunaja.

Š Nezaslišano. Nemški časniki se že cel teden sem zgražajo nad činom, ki ga je zakrivila nemška gospa Marija Mraz v Brežicah: prodala je namreč svojo hišo najboljšemu kupcu, ki je bil — Slovenec! Sedaj oponašajo gospej, kaj so ji Nemci vse dobrega storili. Lepa nemška čednost to očitanje. — Vsa jeza izvira odtod, ker niso mogli dobiti hiše za slepo ceno v roke in ker bo moral iz hiše nemški pek. — Gospa Mraz se bo že potolažila zaradi tega nemškega vpitja.

Š Iz poštne službe. Poštni asistent Martin Gratz je prestavljen iz Celja v Gradec, Stefan Wirth pa iz Selške doline v Celje. — Oficialu Edvardu Urban iz Zidanega mosta je poverjeno vodstvo kolodvorske pošte na Prager-skem.

Š Štajerski odvetniki. Odvetniška zbornica štajerska je imela ob koncu minulega leta vpisanih 165 odvetnikov, med temi 72 v Gradcu, 11 v Celju, 14 v Mariboru, 5 v Ljubnem, 6 v Ptuj, ostali po drugih krajih na deželi.

Š Izobraževalno društvo v Celju priredi v nedeljo 20. januarja ob 3. uri popoldne predavanje o kmetijstvu. Predaval bo strokovnjak kmetijstva g. učitelj F. Levstik. Noben kmet celjske okolice naj ne izostane!

Š Poroka. V soboto 12. januarja je bila v Vetrovčah pri Celju poroka g. Julija Fischerja, c. kr. kazniščnega pristava v Kopru, z gđc. Julijano Kupljen, hčerko rajnega c. kr. notarja v Celju. Bilo srečno!

Š Slovenjgradec. Podružnica sv. Cirila in Metoda je imela dne 6. januarja t. l. občni zbor. Predsednik gospod Pečnik pozdravi navzoče; nato govori gg. Konrad Smid in A. Berk, ki v navdušenih besedah vzbujata, naj se ta prekristna družba vsestransko podpira in naj ne mine nobena vesela družba, da bi se kaj ne prispevalo za to družbo. Naša sveta dolžnost je, ohraniti zavode, ki jih je ustanovila družba. Navzoči so takoj darovali blizo 50 kron za družbo. Pri volitvi novega

odbora so bili enoglasno izvoljeni: A. Berk, predsednik, S. Šalamon, tajnik, Ivan Kač, blagajnik; namestniki: Fr. Pečnik, Mat. Smid, Lovrenc Verčkovnik. Odbornik: Fischer Iv. Podružnica namerava med drugim tudi veliko narodno veselico prirediti v prid družbi.

Š Južna železnica širiteljica nemškega sovinizma. »Domovina« piše: Neka slovenska tvrdka je hotela poslati nekaj blaga v Kranj. Izpolnila je dvojezični tovarni list slovenski. Uradnik južne železnice odkloni tovor ter izda slugi listek s to-le izjavo: »Kranj ist keine Station, kommt weder im Cursbuch noch in anderen Büchern vor. Ersuche neben Kranj auch das Wort Krainburg set setzen. — Cilli k. k. priv. Südbahn-G. 10./I. 07. — (Uradni pečat) podpis nečitljiv. — Ta pismena izjava je najjasnejši dokaz, da smatrajo uslužbeni južne železnice gojenje nemško-narodnega sovinizma in nemške nestrpnosti kot prvo, glavno in edino svojo uradno dolžnost. Da je uradnik vedel, kaj in kje je Kranj, nam je dal pismeno potrdilo. »Kursbuch« južne ali katesikoli bodi železnice, ki teče po slovenskih tleh, naj prav nič ne briga. To so notranji uradni pripomočki, da uradnikom olajšajo poslovanje. Če so ti tako nepopolni, da stoji v njih samo nemška imena slovenskih krajev, je to za železniška podjetja samo dokaz njih zaostalosti in neumnosti, da bi pa nemško-nacionalni železniški uradniki izkoriščali te nedostatke v propagando nemško-nacionalne politike, tega ne trpimo in ne bomo trpeli. Železnice tečejo po naši zemlji in so bile zidane edino v ta namen, da služijo vsemu prebivalstvu, ne samo par nemškutarjem v slovenskih krajih. Takih nesramnosti, kakršna je ta, ne bomo trpeli, čeprav je nemški nacionallec dr. Derschatta železniški minister. Železnice naj opravljajo svojo dolžnost in izvršujejo svojo nalogo kot prometno sredstvo, svojim uslužbenecem pa naj povedo, naj svojo politiko uganjajo po krčmah, če hočejo, ne pa v uradu!

Š Judežev denar. V Središču je umrl oče znanega zagrizenega nemčurja J. Polantza, katri je v Celju napadal Slovence in kateremu je potem Sidišmarka s podporo k trgovini pripomogla. Pri zapuščinski obravnavi v Ormožu ga je sestra vprašala: »Kje pa imaš tiste krone, za katere si svoj materini jezik prodal?«

Koroške novice.

k Slovenski kandidat na Koroškem. S Koroškega se nam piše: Čuje se, da bo kandidiral v državni zbor za koroški slovenski mandat vrli narodnjak g. Urban Piskernik, župan občine Bela pri Železni Kapli.

k Komičen dogodek se je pred nekaj dnevi zgodil v Šmohorju. Tamošnji župan Gasser je namreč poslal domaćo dekle k brivcu, kateri se piše Pardon, rekoč: »Pojdi k Pardonu, in reci, da me naj pride obrit!« Dekla je pa te besede narobe zastopila ter je šla mesto k Pardonu, k baronu, okrajnemu glavarju, kjer je potem povedala županovo naročilo. Seveda je bil vsled tega okrajni glavar skrajno razburjen, ter je kljub pozni uri komisarju naročil, da se mora občinski svet takoj k seji sniti. Ko so bili začudeni občinski odborniki z županom vred skupaj in se je začela seja, se je šele zvedelo, zakaj da so bili klicani, namreč radi dekleline naročila. Tu se je pa pojasnila cela stvar na kar je bila seja takoj zaključena. Radi dekleline zmote je mislil okrajni glavar, da ga župan za nos vleče, vsled česar je v svoji baronski ošabnosti sklical občinske odbornike. Ravno tako kakor v »starih časih«.

k Koroški deželni glavar odlikovan. Kakor je zvedel »Korresp. biro«, je deželnemu glavarju koroškemu, Zenu grofu Goessu, podeljen red železne krone I. razreda.

Povest o špirtu.

V soboto popoldne se je vršila civilna pravda pred ljubljanskim okrajnim sodiščem. Trgovski sodnik pri gospodu Grošlju Viktor Šober tožni Liningerjevega kočijaža za povračilo polovice one vsote, ki jo je plačal Šober kot kazni v znani zadevi, ko so mesto špirta dobili pri mitnici na Radeckega cesti v sodu izdvo. Sodnik, sodni tajnik Koblar, Šobra zastopa dr. Sajovic, Kotnika pa dr. Ravnihar. Poslušalec je lepo število, med njimi občinski svetnik Lenč in bivši sorski župnik Brce, ki zadovoljno pokima, ko zagleda Slovenčevega poročevalca. Sodni tajnik Koblar naznania kar je do sedaj dognala razprava. Kotnik je nasvetoval Šobru, špirt pustiti doma in napolniti sod z vodo. Tožnik trdi, da se je branil, a se je končno udal. Pri čepinu sta bila polita sode s špirtom, da bi mislili na mitnici, češ da se nahaja špirt v sodih. Sodnik zavrne več predlogov zastopnikov tožnika in toženca. Toženec zastopnik dr. Ravnihar naglašja, naj se prečita akt vžitninskega zakupa, ki bo dokazal, da to ni edini slučaj, ko je bil prizadet Šober pri vžitninskih prestopkih. Zaslilišjo naj se mitničarski prejemniki Kapler in mitničarska paznika Zafe in Lavrič in dr. Tavčarjev kočijaž o tem, kar je govoril Šober potem, ko je že plačal pri mitnici poravnalno vsoto. Prične zaslisišavati priče. Dragotin Gril, 24 let star, izpove: Kotnik je nagovarjal Šobra, naj napolni špirtov sod z vodo, da ga odpelje kot transitno blago v Vodmat. Kotnik je rekel, da je to že večkrat storil. Ko je prigovarjal Kotnik Grošlju, je bila navzoča gospa Grošljeva, ki je rekla, da noče o tem ničesar vedeti in je takoj odšla iz prodajalne. Kotnik je nato še prigovarjal Šobru, da je že vozil za druge trgovce na ta način in da prevzame vso odgovornost nase in da nima pri vsem tem Šober ničesar opraviti. Gril je posodil Šobru denar, da je plačal, kar je bilo predpisane. Par dni pozneje mu je pravil Šober, da vsega denarja pač ne bo dobil povrnjenega, pač pa polovico, ker mu je tako

obljubil Kotnik. Priča Anton Kokalj, hlapec pri Grošlju pove, da je prišel opoldne ob 2. uri Kotnik z vozom, da odpelje sod z vodo, ki sta ga natočila Šober in pa on. Kotnik je rekel Šobru, da bi bilo dobro, če se sod polije s špirtom. Po Šobrovem ukazju je prinesel Kokalj špirt v steklenici in toženec ga je zili pri sodovem čepinu in ga razmazal, češ, da užitninski pazniki je potipajo s prstom in poduhajo, če je vsebina špirt. Drugega priča ne ve. Ko so ga pa zasačili, je prišel Kotnik in rekel, da bo plačati okoli 400 kron. Čez nekaj časa pa se je povrnil nazaj in je rekel, naj poravnata zadevo Šober. Franc Grošelj, trgovec, star 54 let izpove: Tožniku nisem pri ravateljstvu užitninskega zakupa plačanega zneska povrnil razven 55 kron 43 vin, kateri znesek spada sicer na dac. Šober služi pri njem dobro leto tudi sicer vestno. Sodni tajnik Koblar ne pripusti dr. Ravniharju vprašanja, če je imel Grošelj že prej kake sitnosti z užitninskim zakupom. Liningerjev hlapec je slišal, ko je rekel Kotnik Šobru: »Če čte, naredite, silim vas ne.« To je bilo dopoldne. Popoldne je imel tožnik pripravljen sod. Komi (Šober) je imel v rokah špirt in je rekel Kotniku, naj ga polije po veli. Kotnik je pa to odklonil. Na čepinu je pa bil sod polit s špirtom. Na vse dogodke pa priča ni pazil. Par dni pozneje je zopet prišel s Kotnikom h Grošlju in takrat je vprašal komi: »Koliko boste plačali?« Kotnik je pa rekel: »Nič ne bom dal.« Šober mu je nato rekel: »Te bom tako pre... udaril za uh.« Drugega ne ve. Priča Alfred Lininger izpove: »Mislim da neki ponedeljek okoli devete ure dopoldne me sreča po poti proti pošti Šober in me vpraša, če grem plačat kazen. Na moje zanikanje mi reče, naj hitro grem in vredim celo zadevo, ker bodo sicer prišle na dan stvari, ki mi utegnejo zelo škodovati. Priča je odgovoril drastično in negativno. Popoldne je pa zahteval Šober od Liningerja starejšega plačilo, na kar mu je odgovoril, da ne mara imeti s tem nič opraviti.« Tožnik Viktor Šober, 25 let star, uslužbenec Grošljev: »Dne 19. novembra 1906 je vprašal toženca na cesti z ozirom nato, da je on prevzel vso odgovornost nase, če bo plačal, in on je obljubil, da bo plačal, saj bo le nekaj desetakov, ker je že govoril z Lavrenčičem. Denarja pa da nima in naj zato on založi. Rekel je, da si bo izposodil denar od Liningerja. Lininger pa ni hotel nič dati in Šober ni imel prilike, da prosi na posodo, ker ga je prijel Lininger koj, kaj je govoril glede na zadevo z njegovim sinom. Z od Grila izposojenim denarjem je plačal kazen. Kakih 14 dni pozneje je vprašal toženca: »Ali boste plačali, toženec pa je odklonil vsako plačilo. Pavel Kotnik, kočijaž pri Liningerju: V ponedeljek 19. novembra okoli poldevete ure ga je dobil Šober na cesti in mu rekel: »Kako bova naredila s to stvarjo. On mu je pa rekel: Niman denarja. Šober pa: Jaz tudi ne. Sla sta k Liningerju, da posodi Šobru denar, a v Liningerjevi pisarni je pa Šobra gospodar takoj trdo prijel in tako sploh ni prišlo do tega, da bi bil zahteval Šober denar zase. Res je, da je šel na gospodarjev ukaz k Lavrenčiču toda samo, da se izroči voz, ker smo ga rabili. Glede na plačilo pa ni prosil in tudi ne vprašal, marveč mu je rekel Lavrenčič, da ne bo toliko plačati, ker se bo kazen znižala. Ko mu je povedal Šober, da Lininger ne da, mu je svetoval, naj gre h Grošlju. Šober me je pozval, naj mu kaj povrnem. Rekel sem mu, da nisem kriv, da so odkrili stvar na mitnici, ker je bilo premalo vode v sodu. Šobru ni sploh nikdar obljubil kakega povračila. Ko ga je Šober vprašal dva dni pozneje, koliko bo dal, in mu je rekel, da nič, je zamahnil Šober z roko in rekel, da ga bo udaril za uh. Sodnik prečita dejanski opis glede na zamenjani špirt z vodo. Dejanski opis navaja kot storilca prestopka dohodarstvenega zakona trgovca Grošlja, podpisana pa je Šober. Sodnik zavrne vse nadaljne predloge obeh zastopnikov, ker se gre v tem slučaju le za to, če je obljubil Kotnik Šobru kako povračilo ali ne. Razsodbo naznani pismeno.

Plutokracija.

Nakopičevanje velikanskega kapitala v roke posameznikov je izmed socialno-politiških pojavov v današnji dobi eden izmed najbolj nevarnih. Da se držimo le enega konkretnega primera, naj navedemo premoženjsko stanje francoskega Rotšilda.)

Francoski Rotšild ima danes premoženja deset milijard. Kako velika je ta svota in kaj pomeni v gospodarskem življenju Francoske, razvidimo le tedaj, če uvažujemo, da iznaša danes vse nacionalno bogastvo cele Francoske 200 milijard; torej je dvajseti del premoženja cele Francoske v rokah Rotšildovih. Rotšild je lastnik najbogatejših francoskih rudnikov, on nadzoruje vse javne kredite, celo francosko banko; ravnotako železnice in kanale. V Parizu so največje hiše in prostori last Rotšildov, okoli elizejskih planjav Bois de Bologne, moncauskega parka in severnega kolodvora so cele dolge ulice njihovo posetstvo. To desetmilijardsko premoženje je narastlo na tako visoko svoto iz 800.000 mark Jakoba Rotšilda v roku 90 let. To premoženje pa vedno bolj, neprestano in neopazovano narašča. Stari baron Alfonz Rotšild je nekoč dejal: »Moj oče mi je zapustil eno milijardo, jaz zapustim svojemu sinu deset.« Če bo to premoženje naraščalo v enakem razmerju kot sedaj, bo v doglednem času obsegalo malodane vse premoženje Francoske. Narodni ekonomisti si ne vedo kako pomagati, ko vidijo kako to velikansko premoženje požira vsa manjša. Rotšildi so na Francoskem previdni, uvažujejo vse politično-socialne izpremembe in se jim prilagodijo tako, da je njihova stališče in njihova finančna moč na varnem.

*) Charles Engel v »Echo« (Bruselj).

Značilno je, da francoski Rotšildi izdatno podpirajo vsa socialistična glasila na Francoskem brez izjeme.

O ameriških milijarderjih niti ne govorimo: tam ima Rockefeller na dan 700.000 K dohodkov. V Ameriki že mislijo na to, kako odvrniti tako socialno-politično in narodnogospodarsko zlo. Bogati Carnegie sam je na nekem shodu društva »National Civis Federation« predlagal, naj država uvede na zapuščine milijarderjev petdesetodstotni davek; polovica premoženja naj zapade državi, oziroma celemu narodu.

Plutokratstvo narašča tudi pri nas. Tudi o tem problemu bodo morali prejalistej premišljevati ljudski zastopniki. Prvo, kar se dá doseči, da se nacionalno premoženje ne nakopiči v rokah posameznikov s krivičnim dobičkom vred, je: podržavljenje vseh prometnih zvez in rudarstva.

Tržne cene v Ljubljani

dne 12. januarja.

	K/h		K/h
zoveje meso I. v. kg	1,6	100 kg pšen. m. št. 0	28 40
II. v.	1,36		12 50
III. v.	1,20		2 27 70
čeladje meso	1,66		3 26 70
prasičje » sveže	1,68		4 23 5
» prek.	1,90		6 22 4
kostrunovo meso	1,00		6 21 40
Kozlič	1,40		7 16 80
Jagnje	1,40		8 14 70
Maslo	2,40	koruzne moke	18
» surovo	2,40	» ajdove	35 50
Mast prasičja	1,72		
Janina sveža	1,48	Fizol, liter	— 24
» prekajena	1,68	Grah.	— 48
Salo	1,50	» Leča.	— 40
		Kaša.	— 24
Jajca, tri	— 3	Ričet.	— 22
Mleko, liter	— 18		
» posneto	— 08	Pšenica	100 kg 16 50
Smetana sladka, lit.	2,2	Rž	15
» kisl.	80	Ječmen	14 50
Med, kg	1,20	Oves	17
Krompir, 100 kg	5	Ajda	17 50
Piškanec	1,20	Proso, belo.	17
Golob	— 60	» navadno	17
Raca	2	Koruz.	13 60
Gos	10	» bosenska	—

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstno

vizitnice

po niski ceni.

Zahtevalte „Slovenca“ v vseh goštinah! — Zahtevalte „Slovenca“ na kolodvorih!

Borzna poročila.

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borze 12. januarja 1907

	Denar	Blago
Založbeni papirji.		
1/2 majeva renta	99 30	99 50
3/4 srebrna renta	100 25	100 45
avstrijska krona renta	99 35	99 55
» zlata renta	1 7 35	117 55
» ogrska krona	96 25	96 45
» zlata	114 65	114 85
5/6 posojilo dežele Kranjske	15 25	99 90
» posojila mesta Spiljet	13 3	113 65
» Zader	98 90	100 85
1/2 bor. horc. žel. pos. 1903	99 90	100 35
1/2 češka dež. banka k. o.	99 50	99 70
» i. o.	99 60	100 10
1/2 zast. pisma gal. d. hip. b.	100 30	101 30
1/2 post. kom. k. o. s 10% pr	105 05	106 05
1/2 zast. pisma Innerst. hr.	100	101
1/2 » ogr. cen. dež. hr.	100	100 25
1/2 » hip. banke	100	100 15
1/2 » obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	100	101
1/2 » obl. češke ind. banke	100 25	101 25
1/2 prior. Trst-Poreč lok.	99 90	—
1/2 prior. dol. žel.	90 50	—
1/2 juž. žel. kup. 1/2	422 50	423 50
1/2 avstr. pos. za žel. p. o.	100	101
Srednje.		
1/2 srebrn. od 1. 1860 1/2	215	217
» 1864	266 50	268 50
» banko	164 25	165 25
» nem. kreditne i. em. i. nje	275 75	285 75
» II.	284 50	294 50
» ogr. hip. banke	15	161
» arbske & fin. 100	168	110 50
» turške	6 15	169 55
» 2/3	2 75	24 75
Kreditne	448	458
» 2/3	77	82
» 2/3	91	95
» 2/3	56	60
» 2/3	46 75	48 75
» 2/3	27 75	29 75
» 2/3	55	60
» 2/3	75	81
» 2/3	500	509
Dalje.		
» 2/3	77 75	178 75
» 2/3	694 90	695 90
» 2/3	1775	1785
» 2/3	689 50	690 50
» 2/3	838 50	839 50
» 2/3	244 50	245 50
» 2/3	744	748
» 2/3	626	628
» 2/3	2673	2683
» 2/3	572 50	574 50
» 2/3	283	285
» 2/3	571	580
» 2/3	48	148 50
Valuta.		
» 2/3	11 95	11 40
» 2/3	10 10	10 13
» 2/3	24 50	24 75
» 2/3	4 02	4 10
» 2/3	11 26 5	11 28 5
» 2/3	98 60	98 85
» 2/3	25250	25350
» 2/3	484	5